

תשורה

משמחת הנשואין

של

שמואל הלוי ושרה

וויינבערג

יום ד', י"ג טבת, ה'תש"ע

בעזה"ת

שלום וברכה !

לזכרון טוב, ליום כלולותינו, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה זו הכוללת ליקוט מיוחד על "ברכת חתנים", ונחלק לשני חלקים. חלק הראשון, המופיע בלה"ק, הוא ליקוט קצר ותמציתי ממאמרי דא"ח של רבותינו נשיאינו על "ברכת חתנים", וחלק השני, המופיע באנגלית, תדפיס על "ברכת חתנים" מתוך תרגום של ספר "הבית היהודי" העומד להופיע בעז"ה בקרוב. הליקוט ממאמרי דא"ח וכן התרגום הם מאבי החתן שי'.

ברצוננו להביע בזה תודתנו לכל ידידינו ומכרינו אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו, וביום שמחת לבבנו, ולברכנו בברכת מז"ט, וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות. הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך את כבודו ואנשי ביתו יחיו, בתוך כלל אחב"י יחיו בברכות מאלופות מנפש ועד בשר.

ויהי רצון מהשי"ת שנזכה לקיום היעוד "מהרה ה"א ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה" וכו' בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

בשמחה ובברכה

מוקיריהם ומכבדיהם

שמואל הלוי ושרה
וויינבערג

יום ד', י"ג טבת,
ה'תש"ע

ברכת חתנים

רשימות – חתונה י"א תמוז תש"ד:

...רצוני לעמוד בקיצור על ענין א' בנשואין והוא: תוכן ברכות חתנים. דלכאורה אין מובן כ"כ מה שמזכירים בכל חתונה ע"ד ברה"ע אדם וחוה כו'. ועיין רש"י כתובות ח' רע"א ובר"ן שם.

וי"ל ע"פ המשנה סנה' ספ"ד: לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המקיים נפש א' מישראל כאלו קיים עולם מלא ומסיימת לפיכך חייב כאו"א לומר בשבילי נבה"ע. כאו"א תמיד צ"ל קבוע במוחו אשר חשוב הוא כעולם מלא, ולא רק אדה"ר שהי' יחידי בעולם, כ"א כאו"א בכל עת ובכל מקום, אם רק מנצל כל כחותיו על מלואם, והרי אין לך אדם שא"ל מקום כו'. ...

... וזהו אשר בבנין בית חדש בישראל אומרים לזוג הצעיר: כיון שכמו בתחלת ברה"ע גם אתם הולכים לבנות עולם, דעו שאם ד' לא יבנה גו', וצ"ל הכל ברא לכבודו, אה"כ צ"ל, כמו באדה"ר, יצירה א', קשוט עצמך תחלה, אח"כ יצירה ב', שיהי' עזר שיוכל להפוך חטין עניני עוה"ז בכלל למאכל. ובמילא יוכל להיות בנין עדי עד א"ם המתגלה ע"י עבודה בענינים הגשמיים. וכמרוז"ל (עירובין נד) האי עלמא דאזלינן מיני', מהלך עד בל"ג, כבי הלולא דמיא (אוה"ת סוף ב"י לד"ה מחר חדש).

רשימות – חתונה י"ג סיון ה'תש"ו:

... והנה יש להעיר בברכת חתנים דבר תמוה לכאורה, דתוכן הברכות אין להם שייכות לנשואין לכאורה, ולכן באמת הדין הוא שאם ל"ג הברכות בעת החופה אומרים מכאן ועד כמה ימים (שו"ע אה"ע נה ס"ג ובב"ש). והנה רש"י ותוס' רי"ד בכתובות (ח, א) פ"י שהכל ברא לכבודו הוא לכבוד המקום שהאסיפה לכבודו והוא נעשה שושבין לאדה"ר. וצ"ע, דאף את"ל שא"א ברכה זו בהלוית המת אף שנתעסק בקבורתו של מרע"ה, משום דא"א, כיון שצ"ל ולא ידע איש את קבורתו (סי' אוצר התפלות), קשה מנחום אבלים שנהג הק' ביצחק, ובכ"ז אין מברכים זה. כן פ"י שברכת יוצר האדם הוא רק איידי דברכה שאח"ז, וג"ז צע"ק. והרד"א פ"י דשהכל ברא לכבודו שייכת לנשואין, כי לא לתהו בראה גו' ורק עי"ז מתכבד המקום. וצע"ק. ובברכה הב' צ"ע במקומו עומד.

וי"ל ע"פ מרוז"ל למה נברא אדם יחידי כו' שכל המקיים נפש א' מישראל כאלו קיים עולם מלא. היינו שכאו"א צריך להעריך האחריות המוטלת עליו כאלו הוא עולם מלא. וראינו אשר בעול הנעשה ע"י מעטים מבני"ה התנפלו על כל עם ישראל. וזהו שאומרים לזוג ההולכים לבנות בית חדש בישראל: עליכם לדעת את יסודי בית זה. והם שהכל ברא לכבודו. הי' זמן ואמרו שגם יסוד השכל מספיק שלא תהי' עולה בעולם (מהפכת צרפת). זמן ואמרו שיסוד המדע והחכמה מספיק. אבל ראה ראינו שצרות היותר גדולות היו דוקא מהם וע"י. ובלי יר"ש גם החכ' אין לה קיום. וא"א לבנות אלא על יסוד שהכל ברא לכבודו. ואח"כ א"ל התחלת הבנין: יוצר האדם, אתם קרוים אדם, אדמה לעליון.

ואח"כ א"ל: שאין לך להסתפק במה שתקנת עצמך, כי צריך לזכך חלקו בעולם השייך לו. ואל יאמר אין זה בכחי לברוא סביבה חדשה. וע"ז מספרים שנוצר בצלמו, צלם אלק', ומה הק' בורא עולמות אף ישראל כך. ולא עוד אלא שגם אחרי עזבו המקום ישאר הבנין, כי יהי' בנין עדי עד (וזהו ע"י האשה עזר כנגדו חטין כוסס כו'). ומסיימים שאין זה בדרך קב"ע לבד, אלא שע"י הנהגה הנ"ל הנה תהי' תשועה לכלל ישראל, שוש תשיש ותגיל כו', ותשועה להפרט, שמח תשמח כו'. וע"ד הצחות: אדה"ר נצטוה תיכף לחיובו, ולא ניתן לו זמן לחנוך ולהתרגל, משא"כ עתה שמקודם מחנכים ואין עדיין מקום לעונש, ורק אח"כ הוא זמן החיוב. וכאשר החו"כ קבלו חנוך הראוי בבית הוריהם, אז יש לקוות ולהיות בטוח שמינם יהי' על יסוד שהכל ברא לכבודו וכו' ויקויימו כל היעודים שיהי' שמח תשמח כו' חתן עם הכלה.

מאמרי ארמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א

ומעתה יובן פ"י ברכות חתנים ויתורץ כל הקושיות הנ"ל למה נק' ברכות חתנים ל' רבים הל"ל ברכת חתן והעיקר למה נק' ברכת חתנים הלא הברכה היא' לכלה דוקא וכמ"ש בזהר דז' ברכאן הללו דמברכין

לכלה וע"כ כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנ"ל. אך הנה עפ"י כל הנ"ל יובן הכל, דבחי' חתנים הן הנשמות עליונות שבאין מעלמא דדכורא להיות לעזר לכלה כדי שתוכל לעלות ולהתייחד כו' כנ"ל באורך שלזה עיקר המצוה ברוב אנשי' זכרים דוקא, ולכך נק' ברכוח חתנים ל' רבים שאין הפי' דברכות חתנים שמברכי' את החתנים אלא הפי' הוא להיפך שהחתנים הן המברכי', ור"ל ברכות של חתנים רבים שמברכי' לכלה, והוא אשר באין לעזר מעלמא דדכורא בחי' ומדרגות זכרים משפיעים רבים לכבד ולרומם את הכלה והם כלולים מכמה מיני מדרגות שונות (שזהו עיקר הכונה בכל ברכה להיות שרש תיקון ובנין הנוק' מבחי' אד"ם שהוא העיקר, כמו ברכת אשר יצר את האדם בו' והתקין לו ממנו בנין בו' וכמ"כ שוש תשיש להמשיך לה כח התולדה כו' ושמח תשמח כו' כמו שהי' אדה"ר ואשתו בג"ע).

וזהו עיקר ענין ז' ברכאן הללו שהן רק בחי' המשכות עליונות מעלמא דדכורא להמשיך תיקון הכלה כי צריכה לעזר וסיוע ובלתי עזר העליון אין בה כח מעצמה לעלות לגבי החתן כנ"ל ולכך כלה בלא ברכה אסורה כו', ומ"מ הברכה נק' ע"ש חתנים כי הן המברכי' אותה שהמה היורדין מלמעלה לעזורה כנ"ל וד"ל (וזהו שעיקר המצוה הזאת נק' בשם הכנסת כלה ולא ע"ש החתן אע"ג דהחתן מצווה על פו"ר ולא הכלה וכו' הוא עיקר המצוה כו', אך מפני שהמצוה להיות לעזר לכלה שתכנס לגבי החתן ליחוד כנ"ל) (ועכשיו שהמנהג בהיפך שאבי הכלה עושה הסעודה והחתן הולך לבית אבי הכלה לשמוח ואח"כ מוליכה לביתו כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א בענין מ"ת שירד ה' על הר סיני כמו עד"מ שהחתן הולך לבית הכלה כו', ולע"ל יהי' להיפך שהכלה תלך ותתעלה למעלה כו', וזהו ההפרש בין סתים וגליא שבג' קשרין דאורייתא וקודב"ה וישראל כו', עכ"ז עיקר המצוה גם עכשיו בהכנסת כלה לכבדה ולרקד לפניה כו' כדי שיהי' כח בכנ"י שנק' כלה לעלות לע"ל, ואדרבה צריכה חיזוק עכשיו ביותר מצד בחי' הגלות וכמ"ש ואין אנו יכולי' לעלות כו').

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א:

ששה ברכות הללו כסדרן זו למעלה מזו תחלה שהכל ברא לכבודו העצמי כמו שהוא ושמו בלבד ואח"כ יוצר האדם אדם דבריאה בחי' א"ק ואח"כ אשר יצר האדם דכר ונוק' שהן א"א ואו"א וזו"נ וג' ברכות הללו מדבר בעצם ההשתלשלות בג' מדריגות הכלולים במאציל ונאצל [אדם דאצי'] ואדם דבריאה כו' ואח"כ בג' ברכות דשוש כו' מדבר ביחודים שבהם שבעצמות ממש אנת הוא חל והיינו למעלה מבחי' הולדה כו' וכח אור הא"ס שתוליד העקרה הוא למעלה משמח תשמח שהוא בבחי' [אדם] דאצי' בכלל ואשר ברא שהכלה עיקר בחי' אדם דבריאה כנ"ל וזהו ההפרש בין ימות המשיח לנשמות שבגופים לעוה"ב וד"ל.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א:

... כל ענין הברכות הללו דברכת חתנים מדבר כמו שהוא למעלה ביחוד זו"ן דאצי' כמו שהוא בבחי' האצי' ממש שזהו כמו שיהי' לע"ל גם למטה בבי"ע וע"כ אמר ל' להבא בכל נוסח הברכות הללו שמרמז לעתיד שיהי' כן בימות המשיח כמו שא' שמח תשמח ריעים האהובים לעתיד כשמחך כו' וכן שוש תשיש ותגל העקרה כו' שהוא לע"ל בקיבוץ גליות וכמו"כ בברכת אשד ברא כו' שאומר מהרה ישמע כו' קול ששון כו' קול חתן וקול כלה כו' כמו שהוא למעלה באצי' שזו"ן שוין בקומתן ועוד עליי' המל' למעלה שתהי' בנין עדי עד כנ"ל שלזה מסיים באשר ברא משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה שהיא עיקר שזהו הכל לע"ל, אך לפי שאין הצמצום דעכשיו מסתיר כלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' וכמאמר אתה הוא עד כו' ע"כ מברכי' ברכות הללו גם עכשיו ...

בורא פרי הגפן

זה"ק בראשית:

אסרי לגפן עירה, מאי גפן דא כנסת ישראל כמה דאת אמר (תהלים פ') גפן ממצרים תסיע, וכתוב (שם קכ"ח) אשתך כגפן פוריה, אשתך כהאי גפן קדישא, א"ר יוסי האי גפן דמברכינן ביה בורא פרי הגפן, בורא היינו דכתיב עץ עושה פרי, פרי הגפן דא עץ פרי, עושה פרי דכר, עץ פרי דא נוקבא, בגיני כך בורא פרי הגפן דא דכר ונוקבא כחדא ... אסרי לגפן עירה דא מלכא משיחא דזמין לשלטאה על כל חילי עממיא.

תרגום מזה"ק, שמות:

מדוע רוב הברכות על היין, אלא שהוא צד שמשמח לכל, על אותו יין שנשמר בענביו תדיר. ומשום כך ברכה ראשונה של אלו השבע הוא סוד היין. ... וזו היא ברכה הראשונה של כולם. ... (ולהעיר מפע"ח, דברכת בפה"ג היא באצילות)

שהכל ברא לכבודו

לקו"ת בלק:

שהכל ברא לכבודו, שהוא בחי' מל' דאצילות להמשיך אליה בחי' כתר שהוא בחי' מל' דא"ס.

אוה"ת על תפלה:

וזהו שהכל ברא לכבודו, פי' שהכל בחי' יסוד הנק' כל, ברא אותו המאציל לצורך כבודו הוא המל' הנק' ג"כ הכל כו'.

ביאורים לפרקי אבות, פ"ו:

הכוונה ב"לכבודו" היא לתורה, שהרי "אין כבוד אלא תורה".

יוצר האדם / אשר יצר את האדם בצלמו

תו"א, בראשית:

ענין ב' ברכות ראשונות של נשואין שהם יוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו. הראשונה פותחת בברוך ואינה חותמת והשניה פותחת בברוך וחותמת בברוך. והענין כי הנה בגמרא (כתובות ח' א' ע"ש) אמרו שב' יצירות הללו כנגד שתי יצירות שהי' באדה"ר תחלה נברא האדם לבדו בדו פרצופין ואח"כ נסר הקב"ה את חוה כו'. וביאור הדבר הנה אדם וחוה רומזים לתושב"כ ותושבע"פ תושב"כ בחי' אדם בחי' טפת הזכר לובן שממנו עצמות כו' כי תושב"כ היא בחי' חכמה עלאה שאינה אלא בחי' טפה ונקודה שהחכמה היא בחי' ברק המבריק במוחו שעדיין לא באה לידי אורך ורוחב ההשגה להבין ולהשיג כל דרכי החכמה בכלל ובפרט רק שהוא כברק בעלמא שמתנוצץ ומאיר במוחו כח ההשכלה ואינו מתגלה אלא בחי' נקודה אלא שאח"כ מתפשטת הנקודה באורך ורוחב ובאה לידי השגה ואזי נקראת בשם בינה כו' ...

והנה ברכה ראשונה כנגד אדה"ר שהיא בחי' ח"ע תושב"כ דהיינו כדי להמשיך אור א"ס בחכמה כו' ופי' יוצר כמו צר צורה עד"מ שהוא מצייר תמונת החומר. ותמונה זו היא ג"כ גילוי בערך החומר שהי' חומר פשוט כמו גוף גולמת המתכת. ומראהו ומעשהו או הצורה שמציירין עליו הוא גילוי החומר שנעשה על תמונה זו דוקא והרי ציור זה אינו דבר נפרד ואין הציור נראה דבר בפ"ע אלא שע"י הציור מתראה תבנית הכלי באופן יותר נאות מכמות שהי' גולמו. וגולמת הכלי עצמו הוא שנצטייר ונתגלה. כך הנה בנמשל האדם שהוא תושב"כ הוא ג"כ בבחי' גילוי אל החומר הראשון שהוא כח ההיולי שלא נתפס בו שום גילוי שעליו נאמר (תהלים יח) ישת חשך סתרו וחומר ההיולי הוא נק' בשם אדם דבריא וראשית הגילוי הוא בחכמה תושב"כ ונק' אדם דיצי'.

וברכה שניה נגד חוה בחי' תושבע"פ. ולכן נתוסף בה תיבת את. אשר יצר את האדם. את פי' בחי' אותיות מא' ועד תי"ו שהאותיות הן מבחי' עלמא דאתגליא כי האותיות הן גילוי השכל. והיינו גילוי חכמה תתאה שהיא בחי' גילוי לחכמה עלאה תושב"כ כנ"ל והוא גילוי אחר גילוי שהח"ע הוא גילוי חומר הראשון ההיולי כנ"ל. וזהו בצלמו בצלם דמות תבניתו. כי צלם לשון ציור וגילוי וכפל בצלמו בצלם. פי' גילוי אחר גילוי. גילוי הראשון להיות אור א"ס בחכמ' עלאה בבחי' יביע ואח"כ גילוי חכמה תתאה והיא היא דמות תבניתו דהיינו בחי' עלמא דאתגלי' ממש. והתקין לו ממנו בנין עדי עד שבחי' עלמא דאתגלי' אע"פ שרגלי' יורדות כו' מ"מ איננה דבר נפרד ח"ו אלא והתקין לו ממנו בעצמו כי גילוי חכמה תתאה הוא גילוי הארת אור א"ס ב"ה עצמה שבחכ' עלאה אלא לפי שבה נפרטו ונתחלקו בבחי' רבוי המדרגות בדרך פרט מה שהיו כלולים בח"ע בהעלם בדרך כלל הנה האור שבה הוא מצומצם ומלוכבש בכמה מיני צמצומים והתלבשות שונות כדי להאיר ולהתגלות בכל מדרגה ומדרגה לפי מה שהיא להיות המדרגות ההם נראים ונגלים ולא יתבטלו במציאות. ... אבל עיקר צמצום האור הוא כדי שיהיה בנין העולמות שלא יתבטלו במציאות וזהו בנין עדי עד דהיינו להיות לעדי עד ימלוך להיות מדת מלכותו עדי עד למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. והיא התגלות מלכותו בבחי' א"ס ממש.

דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי, ח"א:

יובן פי' הברכות הללו דיוצר האדם ואשר יצר את האדם כו' דמ"ש יוצר האדם קאי על יצירת אדה"ר בג"ע מקדם ואשר יצר כו' הוא יצירה שני' מצורה הראשונה כו'. והענין הוא כנ"ל בב' מדריגות דטורי חשוכי וטורי נהורא שהן ב' מיני אדם אדם דבריא ואדם דיצירה כמ"ש יוצר הרים ובורא רוח דהיינו בחי' התגלות טורי חשוכא מדות שבהעלם הרצון היינו בורא רוח ובחי' התהוות המדות מן השכל שנקראים טורי נהורא הוא מיש יוצר הרים אדם דיצירה כנ"ל, ולפ"ז ברכה הא' דיוצר האדם בג"ע מקדם לחכמה זהו מיש ובורא רוח בבחי' אדם דבריא וברכה שני' דאשר יצר הוא כמ"ש יוצר הרים בחי' טורי דנהורא כו' וזהו צורה השני' דחו"ב שנמשך מצורה הראשונה דטורי חשוכא כו' וד"ל.

יוצר האדם

דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי, ח"א:

יוצר האדם קאי על שורש נשמות ישראל שנק' אדם כנ"ל, וע"י המצות והאמונה יחי' האדם. ... שהוא צורה הראשונה העצמי' והוא שורש ומקור הראשון דנשמות ישראל כמו שעלו במחשבה שהן בבחי' צורה הראשונה והוא שרש ענין האמונה העצמית והטבעית שיש בכל א' מישראל ... ומשם רועה וזן את האמונה דכנ"י למטה שנק' צורה מצורה, וזהו ואיהו אמונה וזהו שבברכת יוצר האדם פותח בברוך שכל ברוך הוא המשכה מן ההעלם לגילוי שנק' צורה והוא ענין הפתיחה בברוך להיות יוצר האדם קדמא בגילוי מההעלם הפשוט והעצמית ממש.

דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי, ח"א:

וזהו כללות ענין ברכה דיוצר האדם שזהו עונג דח"ע בחי' א"ק אך מה שפותח בברוך ואומר יוצר האדם וכל יצי' הוא בחי' גילוי ההעלם כידוע, הענין הוא דפתיחה זו ודאי הוא גיכ גילוי ההעלם כידוע שכל פתיחה לחוץ הוא בחי' ההתגלות דוקא, וזהו הכוונה דברכה יוצר האדם...

לקו"ת תו"ש, תרל"ח:

ברכת יוצר האדם רק פותח בברוך, והיינו מה שנמשך מהבינה בז"א, כי כל ברכה היא מבינה דהיינו מעלמא דאתכסי' כו', אך בברכת אשר יצר את האדם בצלמו שכנגד נוק' הוא ג"כ חותם בברוך דלפי שרשה מהחכמה ויסוד אבא ארוך ונמשך ומתפשט ג"כ למטה להיות חותם בברוך.

לקו"ת תו"ש, תר"ם ח"א:

כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו, ועל סמך פסוק זה נתקן ברכת יוצר האדם, וצ"ל הלא אדם בגימ' מה, ומה שייך יצירה ע"ז ... וזהו יוצר האדם, אדם בגימ' מ"ה, יוצר האדם דהגילוי הוא בבחי' מ"ה. וזהו כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו, שיחו הוא דיבור - מה שיחה - שגם בשיחה יהי' בחי' מ"ה צ"ל תחילה יוצר הרים, הרים הם בחי' טורי חשוכא" מדות שלמעלה מהחכ', שיומשך בחי' א' בבחי' מ"ה ואזי יומשך בבחי' הדיבור ג"כ וכמ"ש שיחו בכל נפלאותיו...

לקו"ת תו"ש, תרל"ב ח"ב:

ובזה יובן ברכת יוצר האדם, כי האדם נברא הוא בעצמו, ואח"כ נעשה דו פרצופי', וזהו ענין יחוד חתן וכלה בכדי שיהי' אח"כ הולדה מוליד בדומה לו היינו כמ"ש נעשה אדם בצלמינו, והרי האדם הוא בגימ' מ"ה שהוא לבוש דמ"ה, אבל הרי נתלבש בעשי' ויוכל לומר כחי ועוצם ידי, והמכוון הוא שידע האדם כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל שבכל דבר הגשמי יש בו כח אלקי, ולזה הוא ברכת יוצר האדם שיהי' מוליד בדומה לו, והוא ע"ד מגיד לאדם מה שיחו שיהי' ההולדה בבחי' מה, וזהו שרש ענין הברכה שיומשך ממקורו הנעלם מכח מה דחכ', וזהו מגיד לאדם מה שיחו היינו המשכה ממ"ה דחכמה שיהי' גם למטה בחי' מ"ה, וזהו גם הברכה יוצר האדם שיהי' בבחי' מ"ה היינו ההולדה שיוליד יהי' בבחי' מ"ה.

אשר יצר את האדם בצלמו**או"ת להה"מ**

את האדם בצלמו. פי' עד"מ האב שאוהב את בנו אף שהוא רחוק ממנו הרבה מצמצם את שכלו ומצייר כאלו דמות דיוקנו עומד לפניו. ... דהיינו שכביכול צמצם א"ע בצלם של ישראל ואח"כ ברא את האדם בזה הצמצום.

דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי, ח"א:

והנה מאחר שנתבאר בשורש הנשמות שהן בבחי' עצמיות ממש ולכך יש בהם כח המוליד כו', ולזה הטעם יובן ביתרון מעלות מצות פו"ר שהוא להוליד נשמות בדומה לו כו' ששרשן בעצמיות אא"ס ממש כמ"ש אשר יצר את האדם בצלמו [בצלם] דמות כו' לפי שכח המוליד יוליד בדומה לו דוקא ולכך אתם קרויים אדם אדמה לעליון כו', ו[ל]כך צריך להיות השמחה ב[יחוד] חתן וכלה להוליד נשמות [ש]הכל צריכים לשמוח ולשמחם.

דרושי חתונה לאדמו"ר האמצעי, ח"א:

ומ"ש ממנו שאינו נבדל ממנו כו' הענין הוא מפני בחי' חותם דחתום תורה בלימודי ע"כ גם לאחר בנין המל' תושבע"פ במהות כפ"ע בגין סדרים הרי אמר ג"ן נעול מעיו חתום שלא יש יניקה לחיצונים ואינו נפרד מאא"ס שבח"ע דתושב"כ כלל, וזהו והתקין לו ע"י החותם המשמרה שלא תהא [בחי'] נפרד ותהי' לו ממנו ולא דבר ויש כפ"ע אלא עצם מעצמי כו' כי מאיש לוקחה זאת ע"כ נק' אשה יראת ה' כו' והוא מ"ש חכמות בחוץ גם בחוץ ח"ע מאיר בח"ת בבחי' הביטול עצמו דכח מה (כמו לך קראי לך תנאי כו') עד שגם בירידת המל' למטה מטה גם בעולם הפירוד לא תפרד לעולם [מ]יחוד עליון דאא"ס שבע"ס משום דנעוץ תחילתו בסופן כו', וזהו והתקין לו ממנו בשבילו התקון במל' בחי' תיקון דבנין המל'...

סה"ש תש"ה

הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש האט אמאל פאנאנגערעדט דעם ענין פון אשר יצר את האם בצלמו וכו' והתקין לו ממנו בנין עדי עד, און האט מבאר געווען אז דער והתקין לו ממנו בנין עדי עד, דאס איז דער גילוי אוא"ס הבל"ג וואס איז מאיר אין נבראים. עס איז פאראן עד און אין עד איז פאראן עד ועד בכלל און עד ולא עד בכלל, אבער עדי עד דאס איז אוא"ס הבל"ג.

אג"ק לרבינו חי"ג

... אדגיש עוד הפעם נוסח הברכה בזה שעל פי סיפור רבותנו זכרונם לברכה, הוא מאנשי כנסת הגדולה, "בנין עדי עד", אשר הבנין בכלל ויפיו ותפארתו יש להם ערך וקיומם תלוי בחוזק היסודות, אם יכולים לעמוד בפני שינויים המתרחשים בעולם מבלי להשתנות. וככל הדברים האלו הוא גם בהנוגע לבנין בית בישראל, אשר לכל לראש צריך להבטיח חמרי היסודות מנוסים ובדוקים, אשר הם הן יטודי התורה והמצוה שעמדו לבני ישראל בכל התקופות ובכל הזמנים ובכל המדינות ללא שינוי, ובהם עם ישראל חי וקים, והנמשל מובן.

שיחת ש"פ ויקהל חשי"ד

ענינו של "בית" במאורעות חיי האדם הוא ענין הנישואין, כמ"ש (בנוגע לה"ש"דוך" הראשון שהי' בעולם) ויבן את הצלע", לשון בנין. וכמו"כ בברכת הנישואין נאמר הל' "בנין עדי עד" ... שנישואין הו"ע בנין בית.

והענין בזה: כשם שבית הו"ע נעלה ביותר בכלל, ומעלתו מתבטאת גם בכך שבית מתקיים זמן רב ביותר, כמו"כ בענין הנישואין יש התגלות כח הא"ס בענין הלידה, ... שזהו גילוי נעשה ביותר; ומעלתו מתבטאת גם בקיום הענין במשך זמן רב ביותר, שהרי לא מדובר כאן אודות ענין שנוגע לפי שעה, אלא אודות "בנין עדי עד", ויתירה מזה, שזהו ענין שנוגע לדורי דורות.

התוועדויות תנש"א ח"ב:

שמחת הנישואין דחו"כ ... גם היא שמחה בלי הגבלה כלל, כמרומז גם בברכה "אשר יצר את האדם בצלמו כו' והתקין לו ממנו בנין עדי עד" מעלת הנצחיות (למעלה מהגבלה), בדוגמת הנצחיות דאדם העליון שעש"ז נק' אדם

התוועדויות תשנ"ב ח"ב:

ועד"ז בנישואי תתן וכלה כמ"ש בברכות נישואין: "אשר יצר את האדם כו' והתקין לו ממנו בנין עדי עד" (בנין נוהג לדורות פרש"י כתובות ח, א), וחותם (גם בה) "יוצר האדם" (שהיא ודאי ג"כ נבראת ליצירת אדם לדורות" חדא"ג מהרש"א שם), "אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה כו'" ("משוס דשייכא בריאה בחתן וכלה (וי"ל שכולל גם הבריאה חדשה שהיא תכלית הנישואין לידת הולד) אמר לשון בריאה בששון ושמחה" ...

שיחת כ' מנ"א תשי"ד

בענין הזמן ישנם כמה סוגים: זמן (מוגבל), נצחיות (בל"ג בזמן גופא), ועד להענין דא"ס שלמעלה גם מענין הנצחיות, כיון שהוא למעלה מהגבלות הזמן לגמרי. וענין זה (הג') נמשך בנישואין שלכן נמשך עי"ז "בנין עדי עד" ב"דור ישרים יבורך", ענין הנצחיות.

שוש תשיש**לקו"ת, פ' תזריע:**

וזהו שאנו מבקשים שוש תשיש ותגל העקרה כו' שע"י השמחה של מצוה מלמטה שהעקרה היא כנ"י תשיש ותגל בעצמה בשמחה של מצוה עי"ז מעוררים גילוי שמחה עליונה ... ועי"ז אתה תשיש ותגל העקרה והוא ענין משמח ציון בבניה כו'.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א

שוש תשיש ותגל העקרה, פי' כנס"י נק' עקרה בזמן הגלות שאין יחו"ע שע"י תומ"צ שלהם עושי' תולדות ופירות כלל למע' ולמטה כו', אמנם ברכות הללו מדבריי' לע"ל כמו מהרה ישמע כו' וכנ"ל, ע"כ אומר שוש תשיש ל' להבא שלע"ל תשיש העקרה שלא ילדה בזה"ג ע"י יחודי' כו' לפי שתתעלה בשרשה בעצמי' ממש שמשם נמשך הרצון מעצמו' כנ"ל. וזהו שוש תשיש ותגל העקרה ברנה כמו רני עקרה כדי להמשיך בחי' השמחה עליונה שבעצמות ממש שלמע' משמחה שלמטה ... שמזה ממילא תולד השמחה במודגש להוליד בנים ובנות שהם אהבה ויראה שנק' אם הבנים כידוע, אמנם שרש תולדה זאת באה מבחי' שמחה עליונה שבעצמות ממש, וזהו תשיש פועל יוצא להוציא השמחה העליונה. ומזה יהי' קיבוץ בני' לתוכה ג"כ בשמחה עליונה שבעצמי' ממש כנ"ל, וכמ"ש וישמחו בך ממש וכו'.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א:

יש להבין פי' הברכה שוש תשיש ותגל העקרה כו' מה ענין זה לשמחת חתן וכלה ... וזהו שוש תשיש ותגל העקרה פי' תשיש פועל יוצא תשיש ותשמח להוציא אור השמחה דאם הבנים שמחה כאמהות שהיו עקרות והולידו והוא שבחי' ביטול דכ"ח מ-ה בחי' שמן הנ"ל בהארת פנים שממנה תולד השמחה דאם הבנים, והיינו בקיבוץ בני' לתוכה בשמחה לפי ששוש תשיש העקרה שממנה ומכחה יבא השמחה בקיבוץ בני' והיינו ענין ריקוד הכלה הנ"ל בבחי' ביטול דחכמה שגורם בחי' הארת פנים דחכמה [דחתן] וריקוד כנגדה, וזהו יאר פניו אתנו פי' מה שיאיר פניו מלמעלה למטה בגילוי מן ההעלם שנקרא שירו כנ"ל אתנו הוא מכוחינו ואנחנו כנ"י עשינו זו, משום דשוש תשיש ותגל העקרה דוקא כנ"ל, וזהו שברכה זו מפסקת בין והתקין לו ממנו שהוא הלידה דאם הבנים ואת"כ שוש תשיש בו' כדי לבא לבחי' שמח תשמח ואשר ברא שמדבר לעתיד לעוה"ב דוקא וד"ל.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"א

ובכ"ז יובן בתוס' ביאור ענין שוש תשיש כו', דהנה כמו שאמר כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך הרי עיקר הששון דחתן מן הכלה דוקא כן ישיש עליך אלקיך הרי ששון דחתן העליון רק עליך הוא כנ"י שנק' כלה, וזה פלא אחר שהחתן עיקר והכלה טפל איך יהי' עיקר שמחתו מצד השמחה שישמח בכלה דוקא, אמנם ע"פ הנ"ל מובן בהיות שכנ"י נק' דורשי הוי' שממשיכין גילוי אא"ס למטה כמו למעלה ממש ע"י תו"מ שממשיכין באותיות דהוי' דאצי' ובבי"ע עד עוה"ז השפל ולכך כל טוב העליון שהוא שעשועי המלד בעצמותו לא יחסרו למטה כמו שהוא למעלה א"כ ע"י שמחת הכלה יהי' עיקר שמחת חתן העליון כמ"ש ישיש עליך אלקיך כו' וד"ל. וזהו שוש תשיש פועל יוצא שתשיש לבעלה הוא בחי' סובב הכללי מפני

שדרשו הוי' למטה שזהו התענוג שהי' במחשבה תחילה כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ע"י תו"מ וכענין במי נמלך בנשמתן של צדיקים וכידוע וד"ל, וזהו בקיבוץ בני' לתוכה בשמחה פי' בני' הן דורשי הוי' הנ"ל שנקראים בנים ולא עבדים....

סה"מ תרנ"ז:

שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בני' לתוכה בשמחה. וצ"ל מה שיך ששון בעקרה והלא כתיב אם הבנים שמחה דלא שיך שמחה אלא בבנים וגם צ"ל מהו"ע קיבוץ בני' כיון דעקרה היא מאין יתקבצו הבנים. הנה ע"מ דכתיב רני עקרה לא ילדה פריך הגמ' ג"כ וכי משום דלא ילדה רני ותי' שם דלא ילדה בנים לגיהנם כוותיכו. וצ"ל מהו"ע הלידה לגיהנם.

והנה יש בבחי' לידה ב' מדריגות לידה דקדושה ולידה דלעו"ז ח"ו, לידה דקדושה הו"ע וללאה ששה בנים לאה הו"ע התבוננות כדכתיב ושם הגדולה לאה ה' גדולה בחי' בינה שע"י שמתבונן באהבת ה' וטובו וחסדו עמנו תמיד נולד מזה מדת האהבה לאלקות...

... וזהו רני עקרה לא ילדה דעקרה הוא דלא ילדה לגיהנם כו' היינו שכבר נעשה החקיקה מבחון להסיר כל ההעלמים וההסתרים המונים ואז יוכל להיות בחי' הלידה בקדושה שיהפכו המדות הטבעי' לה' לבדו ונתהוו מבחי' לא הלידה מאין כו'.

רני עקרה, תשח"י:

"שוש תשיש ותגל העקרה", שע"י שהיא עקרה בתולדות דלעו"ז נעשה "קיבוץ בני' (דקדושה) לתוכה בשמחה". וזהו "כמשוש תתן על כלה ישיש עליך אלקיך", שע"י העבודה באופן ד"שוש תשיש" (יציאה ממציאותו) נמשך הגילוי ד"שיש עליך גו'".

שמח תשמח

לקו"ת, צו

שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצורך בג"ע מקדם פי' רעים האהובים הן חתן וכלה הנ"ל ושמח תשמח היינו כנ"ל שהגורם הבקיעה להיות חות דרגא הוא בחי' השעשוע והתענוג והתגלות התענוג הוא בחי' השמחה (כמ"ש ע"פ

שוש אשיש), והבקשה הוא שמח תשמח כו' כשמחך כו' מקדם בלי אתעדל"ת כמקדם בתחלת בריאת העולם שהי' מפני כי חפץ חסד הוא דהיינו אתעדל"ע בלי הקדם אתעדל"ת כי אין עצבות לפני המקום לפני המקום דייקא, משא"כ בזמן ומקום אבל למעלה הנה מקום אתי כתיב עוז וחדוה במקומו.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב

שמח תשמח ... והי' עדיין בחי' הנוקב' כלול בדכר באחת מצלעותיו עד שלקח הצלע ובנה בנין הנוקב' בפרצוף בפ"ע כמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' ויביאה אל האדם כו' ואז נשלם יותר פנימי' הרצון והעונג שביציר' אד"ם במה שהתקין לו ממנו בנין הנוקב' שבלעדה אין שלימו' לאדם, והיינו ביחוד משפיע ומקבל להוליד תולדו' נשמו' ולעשות יח"ע באצי' כו' שאינו אלא ביחוד מ"ה וב"ן דכר ונוקב' כא', שזהו שנק' למעלה ריעי' האהוב"י דהוי' ואלקי' כנ"ל, וכנ"ל דזהו ענין שמח תשמח שמח לדכורא תשמח לנוקב', ולאחר שא' והתקין לו ממנו בנין עדי עד ושוש תשיש כו' שזהו שלימו' התולד"ה דמשי"ח בקיבוץ גליו' ע"כ שמח תשמח ריעי' האהובי' (שהן חו"ב) וכמו אם הבנים שמחה כו' שהוא שלימו' דאדה"ר ביצירתו (כידוע בענין אדם אד"ם דוד משיח).

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב

מה שא' כשמחך לשון יחיד אעפ"י שמסיים משמח חתן וכלה, היינו לפי ששמחת הכלה שהיא חוה שהיתה אחת מצלעותיו נכלל בשמחת אדה"ר, שמשמחת חתן יומשך שמחת הכלה דוקא (וכמו שמח לדכורא ואח"כ תשמח גם לנוק') אעפ"י שבשמחה דעצמות ממש נכלל המקבל במשפיע (כמו כי הוי' הוא האלקים) רק בירידת האור והשמחה למטה משמח חתן ואח"כ כלה כמו ואל אישך כו' דאשה בעלה משמחה אחר הנשואין כו'. אבל לע"ל נאמר אשת חיל עטרת בעלה שיהי' מעלת הכלה למעלה מן החתן, ע"כ א' בברכה האחרונה משמח חתן עם הכלה שהכלה עיקר...

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

שמח תשמח ריעים האהובים כו' ומסיים משמח חתן וכלה, ויש להבין מה שייכות יש לשמחת חתן וכלה במה שמח ישמח לריעים האהובים תחלה, ומהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם דוקא כו'. והנה בברכה זו מדבר בשמחת חתן ואח"כ כלה כמ"ש משמח חתן וכלה כו', ויש להבין דבשלמא לשמח את הכלה נצרך שתוכל לעלות להתייחד כו' כנ"ל בעניו הריקוד שמרקדין לפני הכלה, ועוד מפני שהולכת מבית אבי' ואמה לדור עם בעלה כו', אבל למה צריך לשמח את החתן כו'. אך הענין הוא משום דכתיב ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר א', והטעם דע"כ יעזוב הוא ממה שקדם שקרא לה אשה כי מאיש לוקחה זאת כו', וי"ל דבשלמא באדה"ר שבנין חוה הי' א' מצלעותיו כמ"ש זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש כו' ע"כ דבק באשתו, אבל בדור שאחריו למה יעזוב איש את אביו ואמו ודבק באשתו כו', ואם זה בא בטבע שיעזוב איש כר למה צריך לשמח את החתן שיעזוב אביו ואמו כו'.

אך הנה ידוע שרש ענין אב ואם שהן בחי' חו"ב שהן המולידים את המדות שנק' איש, ואין למדות קיום ומציאות רק ע"י השכל והשגה שמחמתו מתפעל ואם יסתלק השכל וההשגה מיד יבוטל התפעלות המדות, כמו שנראה בחוש בעבודה שבלב בתפלה שיתפעל בלב מחמת ההתבוננות ובהסתלקות ההתבוננות יפול מהתפעלות הלב לגמרי כו' ... אך הנה אנו רואי' שכאשר באה ההתפעלות שבלב בקול ודבור שבפה שיוצא מקירות הלב הנה נעשה התפעלות הלב בחי' משפיע לקול הדבור שידבר בקול רעש בהתלהבות והתפשטות כו' ואז התפעלות המדות שבלב נפרדין מן השכל והשגה שבמוח שמחמתה נתפעל והי' בחי' מקבל ממנו עד שנעשה השכל וההשגה בקיצור והסתלקות לגמרי וא"א לו שיהי' אז שכלו ודעתו בהרחבת ההתבוננות מפני שלבו בא להתדבק באותיות הדיבור וקול ונדבק ונמשך להשפיע בדיבור בהתלהבות שמחמת זה מוכרח לסלק ולעזוב את השכל וההשגה ולקוצרו בתכלית, וכנראה בחוש בכל מי שדבריו בתפלה יוצאי' בהתפעלות הלב ביותר תסתלק ממנו השכל והשגה אלקי' לגמרי כו'.

וזהו ענין ע"כ יעזוב איש שהן המדות שבלב את אביו ואמו בחי' חו"ב שבמוח המולידים אותו עד שנסתלקו לגמרי ודבק באשתו שהוא כלי הקול ודיבור שמשפיע להן דהיינו מפני שצריך לידבק באשתו שהוא בחי' הדיבור וחושק בה יותר משהי' בחי' מקבל מאו"א שהן בחי' המוחין שבראש...

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

וזהו"ע הברכה הקודמת משמח חתן וכלה ולא עם הכלה, לפי שאין שמחת החתן באה מן הכלה אלא אדרבה בחי' שמחת כלה מקבלת מן החתן, כי הרי הוא משפיע בה גילוי אא"ס ע"י הדבור שלו שמדבר וקורא וממשיך באותיו התו' שנק' כלה... ובבחי' זו א' משמח חתן וכלה וי"ו זה דוכלה הוא בחי' המשכה דקריאת התו' שהוא מן החתן אל הכלה וכמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת כנ"ל וד"ל.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

וזהו ענין החתימה בברכה דשמח תשמח משמח חתן וכלה בתחלה לחתן שהוא התורה ואח"כ להכלה שהן כנ"י שהוא בחי' המל' למעלה בחי' ב"ן שמקבל משם מ"ה, וזהו כמו שהי' אדה"ר בג"ע קודם חטא עה"ד שהי' בדוגמא דיתו"ע דזו"נ חו"ב דאצילות שנק' ריעים האהובים כו'. וזהו כשמחך יצירך בג"ע מקדם, שתחלה שמחת חתן ונכלל בזה שמחת כלה שהיא חוה שנבנית מצלעותיו וכמ"ש דאשה בעלה משמחה כו' ...

סה"מ תרנ"ז:

ולזאת אמר שמח תשמח רעים האהובים בחי' חו"ב, יחוד פנימי דאו"א, ועי"ז משמח התן וכלה בחי' חתן וכלה העליונים בחי' זו"ן וכמו כן חתן וכלה שלמטה להוליד בו'. ומ"ש רעים האהובים, הלא רעים הוא בחי' חיצוניות או"א שנק' תרין רעין דזיווגייהו תדיר כו', י"ל שבכדי שיומשך האור בזו"נ צ"ל ע"י מעבר בחי' חיצוניות חו"ב ג"כ ... ולכן אומר שמח תשמח רעים כו' שיומשכה השמחה גם בחיצוניות חו"ב בכדי להתגלות בזו"נ כו'.

סה"מ תרנ"ז:

...ועי"ז אנו מבקשים שמח תשמח שישמח א"ס בעצמותו בבחי' שמחה עצמי' וישראל עמו שמקיימים התו"מ והוא שאמר ונעשה רצונו כו', ויומשך גילוי עצמותו ממש בחו"ב דאצי' דהיינו בחי' ראשית ההשתלשלות שישמחו ג"כ בבחי' שמחה העצמי' דא"ס וממילא יהי' הגילוי בכללות ההשתלשלות...

סה"מ תרנ"ז:

...ועפי"ז י"ל מ"ש באבודרה דרעים האהובים קאי על חתן וכלה, וידוע דחו"כ הם בחי' זו"נ, ולכאורה איך נקראים רעים והלא יחוד זו"ן לפרקים כו', ויובן כנ"ל שע"י השמחה העצמית נמשך שגם יחוד זו"נ יהי' תדירה כו', וכמו שיהי' לעת"ל גם זו"נ דזיווגייהו תדיר כו' ...

תוכן קצר ד'שמח תשמח, תשמ"א:

ב' פרושים ב'רעים האהובים: א) חו"ב, ב) חו"כ זו"ן (ובפרטיות: רעים" - חו"ב "אהובים" - זוןן וב'רעים האהובים" ב' פירושים: א) זו"ן כמו שהם כלולים בחו"ב, ב) זו"ן לאחר שנמשכו ונתגלו שמחה נחלקת בכללות לב' דרגות - המורכב והעצמי, וזהו "שמח תשמח רעין האהובים" (חו"ב) כי שמחתה העצמית מוגבל, וצריך להמשיך בהם השמחה העצמית הפורצת כל הגדרים, שזה פועל יחוד תמידי דחו"ב.

ועיקר המכוון - שע"ז יהא יחוד זו"ן, שבו הוא המשכת העצם. וזוהי השייכות לברכת ושמחת נשואין, שתכליתה הולדה, שבו המשכת העצמות (ע"ד ה"יום חתונתו" דמ"ת).

שמח תשמח, תשמ"ב:

שמח תשמח ... הרי ידוע שרעים האהובים קאי על חו"ב שהם תרדל"מ ... וכיון ששינו היחוד דחו"ב באופן תמידי, א"כ מהו הצורך בבקשה שמח תשמח. (ועוד): ... כיון שמדובר אודות חו"ב הרי ישנו ע' השמחה מצד בינה עצמה, כמ"ש אם הבנים שמחה, וא"כ מהו"ע שמח תשמח ... שצריכים לשמח אותם. ונקודת הביאור בזה ... שיש כו"כ דרגות בע' השמחה, והבקשה ... היא שיומשך בהם שמחה נעלית יותר מהשמחה שיש בהם מצ"ע ...

... דהנה גם כאשר ישנו ענין השמחה כפ"ש מצד בחי' הבינה ... ועד לע' השמחה כפ"ש בחכמה, ועד כפי שהשמחה היא בבחי' עתיק, עד לפנימיות עתיק, הרי עדיין אי"ז התכלית, כיון שהתכלית היא עצומ"ה ית'. וע' זה מבקשים ופועלים ע"י ברכת שמח תשמח רעים האהובים, שיהיו מגיעים להשמחה הקשורה עם שמחת העצמות ומהות, וזמחה זו תהי' שמחתו של האדם למטה, עי"ז שעבודתו היא באופן שכל מציאותו אינה אלא מציאות האדון, שלכן, גם שמחתו היא שמחת האדון.

לקו"ש ח"א, תולדות

די שייכות פון חתונה צו גן עדן, געפיגט מען אויך אין ברכות נשואין - "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם". קען מען דערקלערן די שייכות, ווי עם איז באוואוסט אז גן עדן פארטראגט ניט קיין רע. און ווי עס ווערט דערקלערט דער טעם פארוואס מען האט ארויסגעטריבן אדם הראשון פון גן עדן נאכ'ן חטא ווייל גן עדן איז ניט סובל קיין רע.

... לויט דעם וועט מען פארשטיין די שייכות פון חתונה צו גן עדן, ווייל חתונה איז אן ענין פון בנין

עדי עד. ובכדי צו צוקומען צו דעם, מוז מען מקדים זיין אן ענין וואס איז אין גאנצן העכער און ניט סובל דעם מציאות הרע... וואס דאס דוקא טוט אויף, עס זאל זיין א בנין עדי עד, אן ענין נצחי (אויף אייביק), אמת לאמיתו.

תו"מ, פ' טהרה, תשי"ז:

ונקודת הענין [שבתורה ניתנו כל החמשה בחינות, כדי שבחי' היחידה תאיר גם בד' הבחי' נרנ"ח] שכללות היחידות דמ"ת הוא המשכת הא"ס בנבראים, היינו, שבחי' "יחיד" יאיר למטה,.... ובהתאם לכך צריכה להיות העבודה באופן שבחי' היחידה תאיר בד' הבחינות נרנ"ח.

ועד"ז בנוגע לחתן: כאשר חתן וכלה עומדים להחחיל סדר חדש בחיים, להקים בית בישראל, בנין עדי עד, לדורי דורות, שהו"ע המשכת כח הא"ס בנבראים יש צורך בעבודה דהמשכת בחי' היחידה לקשרה ולחברה עם ד' הבחינות נרנ"ח.

וזהו גם הענין דשמחת חתן דוקא דכיון ששמחה פורצת גדר לכן נעשה על ידה גילוי בחי' היחידה (עד כמה ששייך בה ענין הגילוי), אף שמצד עצמה היא בהעלם. ועז"נ "שמח תשמח .. כשמחך יצירך בג"ע מקדם" - "מקדם"

דייקא, דקאי על המקור הראשון שהוא בחי' היחידה.

וזהו גם השייכות דחתן לתורה כי, הפעולה דחיבור בחינת יחידה עם הבחינות נרנ"ח, והמשכה הא"ס בנבראים, היא בכח הענין דמ"ת שבו הי' החיבור דעליונים ותתונים, כנ"ל.

אג"ק ח"ג:

מנהגינו והוראת כ"ק מו"ח אד"ש לומר שמח תשמח (המם הראשונה ג"כ בפתח ולא בצירי), ואולי אפ"ל הרמז ע"פ דא"ח מפני דפתח בחכמה קו הימין משא"כ צירי בבניה.

אג"ק חי"ח:

שגורה היתה אימרה בפי חסידי פולין, אשר חתן בעמדו בחופתו, עת רצון הוא למעלה למלא משאלות לבבו אז, ויש לייסד זה בכמה מאמרי רז"ל, ומהם אשר ביום החופה מוחלין לו על כל עוונותיו, שחתן דומה למלך, והעיקר שבעת החופה מדמין אותו, ליצירך בגן עדן מקדם, שאז הרי הי' קודם חטא עץ הדעת ועולם על מלואו...

סה"ש תשמ"ח ח"ב:

ואולי י"ל שג"ז בפי' "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם" - ד"כשמחך" (בכ"ף הדמיון הוא למעליותא, היינו, באופן נעלה יותר מאשר "שמחך יצירך בגן עדן מקדם", כי, השלימות ע"י בני" ובפרט - דלעת"ל, היא באופן נעלה יותר מהשלימות שבאתעדל"ע לחוד אצל אדה"ר לפני החטא.

אשר ברא

אשר ברא, תשל"ט:

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדוה אהבה ואחוה שלום וריעות, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה שבקונטרס דרושי חתונה תרפ"ט את מאמר הזהר בפרשת תרומה שמבאר שם כל השבע ברכות בפרטיות, ואומר שם בנוגע לברכה השביעית [שהיא כוללת את כל הברכות], שביעאה איהו מקיים כולא, ומהאי שביעאה מתברכאן כולא ודאי כללא דעשר אמירן, בגין דדא כליל עילא ותתא ועל דא כליל בהאי י' זיני

דחדוה כר. ומבאר בהמאמר, שכללא דעשר אמירן כולל עשרת הדברות (עילא) ועשרה מאמרות (תתא), ולהיות שברכה זו היא כללא דעשר אמירן לכן יש בה עשרה לשונות של שמחה (מלבד התיבות חתן וכלה) שהו"ע השמחה ב כל ספירה בפרט.... וממשיך בזהר שם (הובא בהמאמר שם) בענין ברכה השביעית, זכאין אינון ישראל דאינון זכו לתתא כגוונא דלעילא. והיינו שברכה זו היא (גם) שבח והוהאה להקב"ה על זה שישאל ע"י עבודתם מבררים ומזככים את המטה (לתתא) שיהי' כגוונא דלעילא, ועי"ז ממשיכים גילוי אוא"ם ב"ה גם בעולמות העליונים (לעילא).

וביאור הענין ... דכל הענינים שלמטה משתלשלים מענינם למעלה, ... ועד"ז הוא גם בחתן וכלה, דעם היות שהחתן וכלה שלמטה משתלשלים מבחי' חתן וכלה שלמעלה, שענינם בספירות הוא ז"א ומלכות, ולמעלה יותר קוב"ה ושכינתו' (חתן וכלה) הו"ע אוא"ם שלפני הצמצום והקו ... ועד שהענין דקוב"ה ושכינתו' הוא גם לפני הצמצום מ"מ, ע"י העבודה למטה דוקא (ובפרטיות ע"י שמחת חתן וכלה שלמטה) ממשיכים תוספת אור בחתן וכלה שלמעלה גם כמו שהם בשרשם הראשון לפני הצמצום. ... ופועלים הן לעילא והן לתתא, ועד שנעשה שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם (קודם החטא) שאז הי' העולם על מילואו ...

אשר ברא, תשמ"ח:

אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה וחדוה אהבה ואחוה שלום וריעות ... דצריך להבין למה מקדים ששון ושמחה לחתן וכלה, והדי כל עיקר הששון והשמחה הם בשביל החתן והכלה, וכמ"ש בסיום הברכה משמח חתן עם הכלה ... ומבאר בזה, דוה שמקדים ששון ושמחה לחתן וכלה, הוא משום שהששון והשמחה הוא מחמת עצם זה שמתקבצים הרבה אנשים מישראל ביחד, ... הרי זה גופא גורם לששון ושמחה הכי נעלים ... וע"י מעלה נפלאה זו שבאדתות ישראל, פועלים ששון ושמחה גם בחתן וכלה, ועד שפועלים ששון ושמחה גם בחתן וכלה העליונים, שהם הקב"ה וכנס"י. ויש לומר, שזהו גם הטעם למנהג ישראל שהחתן והכלה מרבים בדברי תורה ובצדקה ביום החופה, וגם מרבים בעניני תפלה, כולל התפילה הכי עיקרית שבברכה זו, מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה כו', כי זהו תוכן מעלת ההתוועדות בשמחת חתן וכלה, שאז מתקבצים יחד עבור עניני התורה ומצוותו' (בג' העמודים דתורה עבודה וצדקה). ובפרט שהתוועדות זו של בני ישראל יחד היא בשמחת חתן וכלה, שיש בה מעלה מיוחדת ... שכלי הנהגה מסעודת חתן ומשמחו זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות, משום שגם בחתן נאמרו חמשה קולות (קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה גו', שמזה מובן אשר התוועדות וכינוס זו יש בה מעלה מיוחדת. ולכן יש בכוחה לפעול בחתן וכלה שלמעלה, הקב"ה וכנס"י, שיהי' בהם תוספת שמתה וכו'.

אמנם עדיין צריך להבין (כמו שמקשה בהמאמר), דהעיקר בסעודת מצוה זו הוא לשמח את החתן וכלה, ועיקר השמחה הוא לשמת את החתן וכלה והוה ליי למימר אשר ברא חתן וכלה ואח"כ הי' מזכיר העשרה דברים של שמחה. ומבאר בז' ה' , דכן הי' סדר בריאתו, דבסדר התהוות הנבראים ברא הקב"ה ששון ושמה תחלה ואח"כ חתן וכלה. וטעם הדבר (שברא תחלה ששון ושמחה ואח"כ חתן וכלה) מבאר בהמאמר, כדי שהחתן וכלה יהיו שרויין בששון ושמחה, וי"ל הביאור בזה, דענין חתן וכלה הו"ע היחוד דמשפיע ומקבל, ובכדי שיהי' אפשר היחוד דמשפיע ומקבל (שהם הפכים) הוא ע"י השמחה דשמחה פורץ גדר. ולכן ברא תחלה ששון ושמחה הפורץ גדר, ואח"כ חתן וכלה, משפיע ומקבל. ויש להוסיף בזה, דענין הנישואין הוא גילוי כח הא"ס למטה כמבואר בכ"מ, ולכן בשביל הנישואין שענינם גילוי כח הא"ס צריכין תחלה לברוא ששון ושמחה הפורץ כל הגדרים. ...

... וזהו תוכן ברכה זו, אשר ברא ששון ושמחה, שיש בה מעלה מיוחדת, כמובא בהמאמר שם מהזוהר שברכה זו, הברכה השביעית, כוללת את כל הברכות, וכמאמר כל השביעין חביבין, ויחד עם זה נאמרו בברכה זו עשר לשונות של שמחה, שזה רומז להרחבה דלעתיד, שאז תהי' ארץ עשר עממין, כאשר ירחיב ה' את גבולך וזה קשור גם עם עשרה מאמרות ועשרת הדברות שיש מעלה בשניהם, וכ"א פועל בזולתו, כמבואר בהמאמר מזהר שם. ...

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

הנה עדיין י"ל למה מברכי' אשר ברא ששון ושמחה בשמחת חו"כ דוקא וכמ"ש אשר ברא שו"ש חו"כ כו' דמשמע שיש להם שייכות זע"ז כו' אך הנה כל ענין הנ"ל בענין וטעם התגלות השמחה האלקי' הנ"ל שנק' בריאה מאין ליש הוא ע"י בחי' שמח' דחו"כ דוקא. ...

...והנה ידוע בפי' חת"ן ל' חו"ת דרגא שהוא ירדת אור השפע מן המשפיע אל המקבל לבחי' כלה הנ"ל, והוא בחי' שפע אור השמח' העליונה שנמשך מן ההעלם לגילוי בכלי המקבל שהיא הכלה, עד"מ בנה"א מה שתתמלא שמח' האלקי' זהו בא מכח אור המשפיע עלי' מלמע' והוא ירדת השמחה מבחי' ההעלם שנק' אין ובאה ונתלבשה בנה"א בגילוי ובמורגש גדול, כך הוא למע' בכלה עליונה שמקבלת אור שמחה עליונה מהמשפיע שנק' חתן דאשה בעלה משמחה, והוא בהיות שכמו שיש יחוד חו"כ בגשמי' כך יש יחוד חו"כ ברוחניו' והוא בשרשם בבחי' המקיף תחלה והוא ביחוד חר"כ תחת החופה דוקא אז יוכלו להתייחד אח"כ בגשמי' להוליד בנים, ולזה גזרו או' דאין שמח' אלא בחופה דוקא שזהו בחי' השמחה רוחני' שבבחי' מקיף דוקא שלא שייר לומר בה אשר ברא כו' יש מאין כו', ע"כ מברכי' אשר ברא שתצא מן ההעלם לגילוי דוקא מאין ליש כמו ענין שמח' היין שמגלה הצפון שא' אין שמחה אלא ביין כנ"ל, וזהו והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כו' דבשעה שעומד בחופתו עם הכלה השמחה בהעלם ומקיף וכשיוצא מחופתו באה לידי גילוי אור להשפיע לכלה וכמ"ש כמשוש חתן על כל"ה כו', אבל השמחה שבחופה הוא המקור לגילוי שמחת חו"כ אח"כ.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

וזהו שא' על שמחה האלקי' הזאת שבנפש עצמה אשר ברא דוקא ולא א' יצר או עשה, לפי שהבריאה היא יש מאין דוקא ולא יצי' ועשי' שהוא יש מיש כידוע בענין אם בריאה יבא ה' כו' (וגם בנפש האדם עצמו א' אשר יצר את האדם כמ"ש וייצר ה' אלקי' בו' אבל בשמח' הנפש שבא ממקור העליון שלמע' מיצי' הנפש א' אשר ברא כו'). אבל גילוי אור שמח' זו בנפש נק' בחי' נוק' מקבל, ומקור השפע הזאת כמו שהוא הוא בחי' דכר, והוא ההפרש שבין ששון לשמחה ששון בדכורא ושמחה בנוק', כמ"ש כמשוש חתן על כלה כן ישיש עלי' אלקיד הרי הששון בחתן ואשה בעלה משמחה הוא הנק' שמחה בה"א, ובאשר ברא אמר משמח חתן עם הכלה בשביל הכלה שהכלה עיקר, אך בפתחת הברכה אמר אשר ברא ששון ואח"כ ושמח"ה חת"ן ואח"כ כל"ה כו' כמ"ש במ"א באריכות.

דרך מצותיך:

וז"ש אשר ברא ששון ושמחה שהשמחה שלו היא נקראת בריאה אצלו ולא כמו באדם ששמחתו היא עצמותו לפי שענין השמחה שהיא התפעלות לא יתכן בעצמותו כנ"ל אלא ע"י שצמצם אורו להאיר ברשימו בעלמא כנ"ל ובהארה זו יתכן בחי' התהוות השמחה כדכתיב ישמח ה' במעשיו (תלים ק"ד ל"א) כשעושים רצונו של מקום ואזי מחמת השמחה זאת יבא ג"כ החסד להטיב להם ולהשפיע להם כל טוב ברוחניות ובגשמיות כמ"ש הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד כו' ובחי' שמחה זו שהיא בבחי' כלים דאצי' עם שהיא אלקית מ"מ לגבי עצמותו היא בריאה מאין ליש וזהו אשר ברא כו' ומ"מ גם אור העצמות המתלבש בכלים הללו נראה בו התפעלות השמחה וזהו ישמח הוי' דאצי' במעשיו וד"ל:

רשימות, ב:

וזהו שבנשואין אומרים אשר ברא כו' שלום כו', וביבמות שאז שרוי שלום, כי הרי בלא אשה האדם מביא חטים חטים כוסס כו', כי מהו שייכות לאדם, ל' אדמה לעליון, שיהי' ניזון מענינים הגשמיים, וזה נעשה ע"י האשה, ועפ"י הוראות התורה שכל נתיבותי' שלום.

תו"א, בראשית:

ובכ"ז יובן מה שאומרים בברכת חתנים בברכת שמח תשמח חתן וכלה ובברכה אחרונה שהיא אשר ברא אומרים משמח חתן עם הכלה פי' כי הכלה היא בחי' מל'. תחלה היא מקבלת האור מהחתן שנמשך מעלמא דדכורא בעלמא דנוקבא. וזהו חתן וכלה. אמנם אח"כ הוא משמח חתן עם הכלה שע"י הכלה הוא משמח את החתן שהרי נעשה לו עזר ממש ותוספת אור מבחי' כנגדו כנ"ל. וזהו שנעשית עטרה לבעלה:

תו"א, ויגש:

יובן ממ"ש בברכה אחרונה דנשואין מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים כו'. בא"י משמח חתן עם הכלה. וצ"ל הטעם לשינוי לשון הברכות. שמתחלה אמר משמח חתן וכלה ואח"כ אמר עם הכלה. וגם צריך להבין ענין קול חתן וקול כלה. והענין הוא מ"ש משמח חתן וכלה קאי אומן הזה. ומ"ש עם הכלה קאי אלעתיד

דהיינו אחר שכבר אמר מהרה ישמע דהיינו בביאת הגואל אז אח"כ אומר עם הכלה. ולהבין הטעם מפני מה אמר על לעתיד דוקא עם הכלה. הענין כי יש אירוסין ונשואין. כי בזה"ז הוא בחינת אירוסין כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה. א"ת מורשה אלא מאורשה. וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת בחי' אירוסין כי במ"ת אף שהיה גילוי פכ"פ היינו רק בבחי' חיצוני' בלבד באיסור והיתר אבל פנימית התורה שהוא בחי' ענג האלהי שבתורה לא נתגלה אז עדיין ונשאר בבחי' מקיף מלמעלה וה"ז דומה לבחי' אירוסין שגם שם אינו נמשך עדיין בבחינת פנימית רק הארה חיצוני' וכל עיקר האור בבחינת מקיף כמו טבעת קדושין שהוא עגול ומקיף ע"ג היד אבל לעתיד שיהיה בחי' גילוי פנימי' התורה שהוא ענג העליון שבתורה אז יהיה בבחי' נשואין כי בועליך עושיך האשה נקנית כו' כי ענין נשואין הוא ג"כ אחרי שכבר בא האור בבחי' פנימית:

והנה ידוע דכעת בגלות המל' מקבלת האור ע"י ז"א שהוא מקבל בעצמו מאימא. וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו והוא משפיע אח"כ למל' אבל לעתיד נאמר א"ח עט"ב שתהיה המל' עט"ב ז"א שתתעלה יותר למעלה הימנו כי נעוץ סופן בתחלתן כו'. וזהו הטעם למשארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש. ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה שהכלה היא המל' מקבלת האור ע"י החתן ז"א. ולעתיד אחרי שכבר תתעלה אז נאמר משמח חתן עם הכלה שעל ידי הכלה הוא משמח את החתן מפני שא"ח היא עט"ב כנ"ל וז"ש מהרה ישמע כו' קול כלה כו'. כי עתה בגלות נאמר נאלמתי דומיה שהיא בחי' שתיקה וכאלם לא יפתח פיו כו' ולכך החתן הוא אומר הרי את מקודשת לי והכלה שותקת אבל לעתיד כשתתעלה מעלה מעלה אז תהיה ג"כ משפעת ונק' קול כלה. וכמו"כ יובן ענין שמו"ע צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז שהנוק' היא בחי' מקבל ולא משפיע. אבל לעתיד כשתתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הדכר עצמו אז יהיה שמו"ע בקול רם ויהיה קול כלה וד"ל:

סדר עם דא"ה:

מהרה ה' אליקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלי' קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה הנה יש להבין מה ששינה בחתימת ברכת שמח תשמח מחתימת ברכה האחרונה אשר ברא כו' ששם אמר משמח חתן וכלה ובחתימתה ברכת אשר ברא אומר משמח חתן עם הכלה. וגם מהו ענין הבקשה באמרו מהרה ישמע כו' קול חתן וקול כלה מה שייך ענין הרמת קול לחתן וכלה בשמחתם. וגם למה דוקא לעתיד ישמע קול חתן ולא עתה וגם מה שכפל לומר שני קולות קול חתן וקול כלה כו'.

אך הנה מה שאומר משמח חתן וכלה קאי עתה בזמן הגלות ומה שאמר משמח חתן עם הכלה קאי לעתיד דהיינו אחר שישמע קול חתן וקול כלה אז לעתיד דוקא משמח חתן עם הכלה אבל עכשיו שלא נשמע עדיין קול חתן וכלה משמח חתן וכלה.

וההפרש ביניהם ידוע כשאומר משמח חתן עם הכלה היינו שהשמח' באה מצד הכלה וומנה עיקר השמחה לשמח את החתן אבל כשאומר משמח חתן וכלה היינו שהחתן משמח לכלה ואל החתן בא עיקר השמחה בתחילה ולכם אמר משמח חתן ואח"כ כלה כו'. ולהבין ביאור הדברים ושרש הטעם לזה למה עכשיו השמחה בחתן ואח"כ בכלה ולעתיד יהי' עיקר השמחה מן הכלה כו'.

הנה יש להקדים תחלה שרש ענין אירוסין ונשואין דהנה כתיב תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורש אלא מאורסה וכן אמרו בטער שעטרה לו אמו ביום חתונתו זו מ"ת שהוא בחי' אירוסין בלבד שנקרא חתונתו ולא בחי' נשואין כי בחי' נשואין יהי' לעתיד דוקא בביאת הגואל ... וההפרש הזה בין אירוסין לנשואין הוא ענין ההפרש בין בחי' פנימית לבחיני' חיצוניות כו' ...

... הרי ענין האירוסין למטה ג"כ הוא בבחינה זאת דהיינו בבחי' אור מקיף בלבד כידוע בענין טבעת הקידושין שהוא דבר עגול מקיף לאצבע היד כי באמרו הרי את מקודשת לי ממשיך לה רק בחי' או"מ בטבעת זאת ... אבל בחי' נשואין היינו שבה אור השפע מן המשפיע במקבל בגילוי גמור כמו היחוד והזווג ... ולא בבחי' מקיף בלבד. ...

... וכ"ז עכשיו דוקא אבל הנה לעתיד כתיב אשת חיל עטרת בעלה הרי בחי' מל' שנק' אשת חיל תהי' עטרת לבעלה שהוא ז"א ... מפני שאור המלכות תתעלה אז למעלה מעלה מבחי' ז"א לפי שנעוץ סופן בתחילתן כי סוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה

... ובכ"ז יובן מה שאנו אומרים עתה משמח חתן וכלה ולעתיד משמח חתן עם הכלה כו' כי הנה עתה בחי' מ"ל הנק' כלה מקבלת מבחי' ז"א הנק' חתן כו' לכם המשחה תחלה בחתן ואח"כ החתן משמח לכלה שי שפעה בא לה מבחי' ז"א ... אבל לע"ל שנא' אחעט"ב שתתעלה המ"ל בכתר ויהי' מדריגתה למעלה מבחי' ז"א אז יאמר משמח

חתן עם הכלה דהיינו שעיקר השמחה יהי' מן הכלה ... ומן הכלה יבא אור שפע שמחה זאת אל החתן...
 וזהו מהרה ישמע בערי יהודה כו' קול ששון כו' קול חתן וקול כלה כי הנה עתה בזמן הגלות אין לבחי' מ"ל רק
 מה שמקבלת מבחי' ז"א בעלה כי לית לה מגרמה כלום ולכן התפילה נק' צלותא דבלחש מפני שאין לכלה הנק'
 מלכות בחי' דבור בבחי' התפשטות ...

וזהו שהחתן אומר להכלה הרי את מקודשת לי והכלה שותקת ובשתיקה זאת היא מקודשת ולכאורה הי'
 מהראוי שתגדבר בפ' בפירוש שמדכמת בקידושין הללו. אך הענין הוא לפי שבחי' המלכות הנק' כלה היא עכשיו
 בחי' טפל ובטל לגבי החתן ולכן קולה לא ישמע לא בתפילה ולא בקבלת קידושין אלא גם בשתיקה מתקדשת כו'
 אבל לעתיד כשתתעלה בחי' המלכות בכתר ... הרי יהי' לה אז בחי' קול בהתפשטות בפ"ע וזהו קול כלה שיהי' לכלה
 בחי' קול בחי' התגלות והתפשטות הדבור בקול רם היפוך בחי' צלותא דבלחש דעכשיו וד"ל.

לקו"ת, צו

בזמן הגלות נק' משמח חתן וכלה וי"ו הוא המשכה מבחי' חתן לבחי' כלה משא"כ ברכה ב' מהרה ישמע לע"ל
 אז תהיה אשת חיל עט"ב והיה אור הלבנה כאור החמה שוים בקומתם משתמשים בכתר אחד אז יהיה משמח חתן עם
 הכלה בשמחה א' מחמת גילוי סכ"ע למטה וכמשל העיגול שמעלה ומטה שוים ויהיה שמחת חתן ושמחת כלה
 בהשוואה א' שלא יהיה מעלה ומטה כלל.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

וזהו ההפרש בין משמח חתן וכלה שזהו בבחי' עונג העולה בכליון הנפש כו' דאשה בעלה משמחה שתשוב
 רוחה ותשמח בבעלה ע"כ משמח חתן תחלה ומשמחת החתן בא שמחת הכלה בחתן כו', אבל משמח חתן עם הכלה
 שהכלה עיקר היינו שמחה של מצוה שבבחי' עונג היורד בבחי' שוב בדבש דתו"מ שאתה משמרה בקרבי כנ"ל הרי
 החתן יורד מלמעלה לקבל שמחה משמחת הכלה ג"כ בדוגמא זאת דוקא כנ"ל, וזהו משמח חתן עם הכלה בשביל
 הכלה דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כו', וזהו קול חתן וקול כלה שניהם בגילוי השמחה של מצוה ולא בהיכלול
 בסתר כו', וכענין קול גדול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

וזהו מה שאו' קול מצהלות חתנים מחופתם כו', פי' מצהלות דהיינו קול צהלה ורנה כמו צהלי ורוני בת ציון
 כו' וכמו והעיר שושן צהלה ושמחה כו', שזהו"ע תגבורת השמחה והחדוה שיבא מזה לקול רנה וצהלה, והוא בא
 מצד העיכוב דחתן בהעלם דחופה כנ"ל ע"כ א' קול מצהלות חתנים מחופתם שזהו כשיוצאים מחופתן דוקא מטעם
 הנ"ל וד"ל. ... ומעתה י"ל מ"ש עוד ונערים ממשנה נגינתם, דהנה מ"ש חתנים ל' רבים היינו בחי' נר"ן ח"י שראשית
 הירידה דשמחה העצמית מהעלם התענוג דבחי' חי' יחידה, והוא בחי' חתן ראשון שיוורד מהעלם לגילוי, ועד"ז בחי'
 חתן שני מההעלם דחו"ב למדות שבלב שזהו מן הנשמה שבמוח לרוח שבלב, וכן ברוח המדות שבלב מתעלם
 ואח"כ יוצא לגילוי במחשבה וממחשבה לדבור כו', ולמעלה היינו חתנים בבחי' נר"ן דאצי' עד מאצי' לבריאה
 שעז"א כחתן יוצא מחופתו ג"כ. אך בחי' נערים היינו בחי' מחשבה ודבור מסטרא דבריאה וסנדל דיצירה כו' כידוע,
 ועד"ז הנ"ל בחופתן דחתנים דנר"ן דאצי' כך הוא בבחי' נערים דבריאה ויצירה, רק שהחופה הוא בא מן ההעלם
 לגילוי מלמעלה"ט בבחי' או"י דמשפיע אל המקבל בבחי' חו"כ כנ"ל, ונערים ממשנה נגינתם הוא בבחי' או"ח שבא
 מלמעלה"ע בבחי' השמחה שבמשתה היין.

מאמרי אדמו"ר האמצעי, דרושי חתונה, ח"ב:

מ"ש קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים לא הזכיר חופה כלל אלא ממשנה נגינתם, והענין הוא דבחי' החתנים
 שנים כי הנשמות ששרשם מעלמא דכורא כאשר יבאו להזדווג בנשמות שמעלמא דנוק' ה"ז כמו בחי' יחוד וזוג עליון
 דזו"ר דאצי' וכיחוד עליון יותר דאו"א ... והחופה חופפת על דכר ונוק' כא' שיהי' בהם כח להתייחד ולהוליד מצד היותו
 אור מקיף כידוע. וזהו פי' מצהלות חתנים מחופתן שיוצאי' מחופתן בקול רינה וצהלה שהוא בחי' חדוה וגילה
 עצמית שלמעלה מן הטעם מצד אור המקיף דחופה החופפת מלמעלה ולכן נק' צהלה ולא שמחה שהשמחה באה מצד
 גילוי אור כו', אבל הנערים"ם אין להם בחי' חופה כלל כנ"ל ע"כ לא אמר בהם מחופתן אלא ממשנה נגינתם בלבד.

תו"מ, פ' טהרה, תשי"ז:

יש לבאר הטעם לכך שהזכרת ה"חמשה קולות" היא בברכה השביעית דוקא: הברכה השביעית היא הגמר של כל הברכות, ולכן ניכרת ומודגשת בה תכלית הכוונה שבענין הנישואין לחבר בלי גבול (בחי' היחידה) עם גבול (ד' המדריגות דנרנ"ח), שעי"ז בונים בנין עדי עד ב"דור ישרים. יבורך" ושלמות הענין תהי' לעתיד לבוא שזהו שאומרים "מהרה גו' ישמע גו' קול ששון וקול שמחה וגו'" כיון שלעתיד לבוא יאיר בחי' "יחיד", ואז יהי' גילוי העצמות ללא לבושים, כמ"ש "ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות אח מוריך", וגילוי זה יהי' עד למטה מטה, אפילו לעיני בשר, כמ"ש "ונגלה גו' וראו כל בשר גו'".

עפ"ז יש לבאר גם הטעם שבברכה השביעית (שבה נזכרו ה"חמשה קולות") חותמים "משמח חתן עם הכלה" דלא כבברכה השישית שבה חותמים "משמח תתן וכלה", וכפי שמבאר רבינו הזקן שהלשון "משמח חתן וכלה" (בוא"ו) מורה שהכלה היא רק טפלה להחתן ומקבלת ממנו, משא"כ הלשון "משמח חתן עם הכלה" מורה ששניהם שוים, ויתירה מזה, ש"על ידי הכלה הוא משמח את החתן", היינו, שהכלה משפיעה שמחה בהחתן.

ויוכן בהקדם הידוע שהקב"ה וכנסת ישראל נקראים בשם "חתן" ו"כלה": כנס"י (כלה) מקבלת מהקב"ה (חתן), שהרי כל הענינים שבני ישראל זקוקים אליהם מקבלים הם מהקב"ה. ... שאף שנש"י הם בבחי' מקבלים (כלה), הרי ע"י עבודתם הרי הם גם פועלים כביכול למעלה (בחי' משפיע) ...

והנה, ענין זה שנש"י פועלים למעלה ע"י עבודתם יתגלה לעתיד לבוא, והיינו, שעכשיו אין רואים בגילוי איך שנש"י הם בבחי' משפיע כביכול למעלה, אבל לעתיד לבוא, כאשר יקויים היעוד "ונגלה כבוד הוי' גו'", אזי יראו בגלוי את גודל התענוג והנח"ר שנעשה למעלה ע"י עבודת בני ישראל בקיום המצוות.

וזהו מ"ש "ישמח הוי' במעשיו" שלעתיד לבוא ("ישמח" לשון עתיד) יראו את השמחה והתענוג שלמעלה, שהקב"ה שמח "במעשיו".

אמנם, כדי שיהי' הענין ד"ישמח הוי' במעשיו" (שנש"י פועלים שמחה למעלה), צריכה להיות עכשיו עבודת נש"י בבחי' מקבל, היינו, שמבטלים לגמרי את המציאות שלהם ועומדים בחכלית הביטול דמקבל, ובאופן של מסירה ונתינה לגמרי לאלקות, לקיים רצונו ית', ועי"ז יתגלה לעתיד לבוא שהביטול והקב"ע של נש"י גרם והשפיע שתהי' השמחה למעלה. ...

וזהו גם שלעתיד לבוא יהי' הענין ד"נקבה תסובב גבר", היינו, שעכשיו כנס"י היא רק בבחי' מקבל, אבל לעתיד לבוא תהי' בבחי' משפיע, שזהו"ע ד"נקבה תסובב גבר", שתהי' למעלה מהזכר, שזהו פירוש "תסובב", כמו בגשמיות שהדבר המסבב הוא גדול יותר בשטח מהדבר המוקף, וכמו כן ברוחניות, שכנס"י היא גדולה יותר כביכול, כיון שהיא בבחי' משפיע למעלה.

והנה, כשם שהדברים אמורים בנוגע לכנס"י והקב"ה, שעכשיו כנס"י היא בבחי' מקבל, ולעתיד לבוא תהי' בבחי' משפיע כביכול כמו כן גם בנוגע לחתן וכלה למטה, שבתחילה ישנו הענין ד"משמח חתן וכלה", שהחתן הוא המשפיע, אבל אח"כ ישנו הענין ד"משמח חתן עם הכלה", שהכלה משפעת להחתן.

וזהו שאומרים "משמח חתן עם הכלה" בברכה השביעית דוקא, שבה מזכירים את ה"חמשה קולות" כי, הברכה השביעית היא גמר ותכלית כל ענין הנישואין, היינו, שישנם כבר כל ה"חמשה קולות", שענינם הוא המשכת כח הא"ס בהנבראים, שזהו התכלית כנ"ל, ולכן חותמים "משמח חתן עם הכלה", שלשון זה מורה שהכלה משפעת בהחתן, שזוהי תכלית השלימות שתתגלה לעתיד לבוא. ...

וכמו כן הוא גם בנוגע לחתן וכלה למטה שאע"פ שעכשיו החתן הוא המשפיע והכלה היא בבחי' מקבל, מ"מ, צריך להיות ענין של עבודה גם מצד הכלה, אלא שהעבודה היא בבחי' מקבל.

וזהו גם שמצינו שאף שבזמן הזה ישנו רק הענין ד"קול חתן" ולא "קול כלה", שזהו ש"החתן הוא אומר הרי את מקודשת לי, והכלה שותקת", מ"מ, צ"ל ענין של עבודה גם מצד הכלה, שהרי הכלה צריכה להסכים ולהודות לאמירת החתן "הרי את מקודשת לי", שזהו ש"הכלה שותקת", שהשתיקה היא ההודאה וההסכמה לאמירת החתן, אלא שה"עבודה" היא בענין ההודאה וההסכמה בלבד, היינו, עבודה בבחי' מקבל ועי"ז יהי' לעתיד לבוא הענין ד"קול כלה", עד כדי כך, שהכלה תשפיע בהחתן, כנ"ל.

Sheva Berachos — The Seven Blessings

THE BLESSINGS

1. Our sages established¹ that during the *chupah* (as well as during the Seven Days of Feasting) the groom and bride are blessed with *Birchas Chassanim* (the “Groom’s Blessings”). These are the *Sheva Berachos* enumerated below.

Groom and bride are blessed that they build their new lives together in tranquility and joy, peace and harmony, and that their “love and friendship” be absolute on all levels: both with regard to the physical level, the body, as well as with regard to the spiritual level, the soul. For as explained above in the chapter titled “Introduction to Married Life,” not only is physical intimacy established at the time of the wedding, but spiritual intimacy as well.

THE BLESSING — MORE SUBLIME THAN THE MITZVAH ITSELF

2. *Kabbalah* and *Chassidus*² explain the special quality of these blessings³ — they are not mere good wishes, rather they act as significant and momentous empowerment to groom and bride.

In certain aspects, the blessings offered groom and bride are even more powerful and substantial than the *chupah* itself!

So it is in regard to all *mitzvos*: the spiritual consequences and effects accomplished by the blessings of the *mitzvos* are loftier and more potent than the spiritual effects of the performance of the *mitzvos* themselves.

To quote the *Rebbe Rashab*:

“Although the blessings over *mitzvos* are of rabbinic origin, nevertheless, they are so much loftier than the *mitzvos* themselves. This is to say, it is the blessing recited prior to the performance of the *mitzvos* that most effectively accomplishes the unification of *HaKadosh Baruch Hu* ... and His *Shechinah* which is achieved through the performance of the *mitzvos*. The divine force vested in the blessing over a *mitzvah* draws down a supremely lofty spiritual illumination, emanating from the Essence of the *Or Ein Sof* above.”

The same applies to the marriage blessings: “The marriage blessings draw down the veritable degree of the Essence of the *Ein Sof*, and bless groom and bride ... that they bear a son and daughter....”

HOW CAN THE BLESSINGS BE MORE SIGNIFICANT THAN THE MITZVOS?

3. Understandably, the above is most peculiar and in very much in need of an explanation:

How is it possible that a blessing, be more formidable than the *mitzvah* itself? After all, the blessing contains neither deed nor action, it merely involves words that are uttered as a preparation and introduction to the performance of a *mitzvah*,

The question becomes even stronger when we consider the origin of blessings:

1. *Kesuvos* 7b, and onward. See also *Zohar, Terumah*, 169b.

2. With regard to the explanations of the *Sheva Berachos*, see the *Rebbe's Reshimos*, Vol. II, “Regarding Marriage.”

Also worth noting: A number of the explanations of the *Sheva Berachos* are based on the discourses of the *Chabad Rebbeim*. Particularly, from the *Alter Rebbe (Siddur Im Dach, Derushim LiChassunah and Birchois Nesuin)*; the *Mitteler Rebbe, (Drushei Chassunah)*; the *Tzemach Tzedek, (Sefer HaLikkutim, Erech Chasan v’Kallah, et al)*; the *Rebbe Rashab (Samach Tesamach 5657)*, as indicated in the particular footnotes.

3. Regarding that which follows, see *Sefer HaMaamarim* 5657, pp. 282, 219, et al.

Blessings over *mitzvos* are not of Torah origin, they are merely of rabbinic origin.⁴ The *mitzvos* themselves, however, are of Torah origin. How can something established by the rabbis accomplish something greater than that which is of Torah origin?

Moreover, the above does not accord with the *halachik* importance of blessings:

“Failure to recite the blessings does not invalidate the performance of the *mitzvos*.”⁵ In other words, if someone performed the *mitzvah* properly but failed to precede it with its proper blessing, he has fulfilled his obligation to perform the *mitzvah* — what is most important is fulfilling the *mitzvah*, not reciting its blessing.

Now, since the blessing has even greater spiritual potency than the *mitzvah* itself, why doesn't the blessing become an actual part of the *mitzvah*; how can one fulfill the obligation of the *mitzvah* without first reciting its proper blessing?

This peculiarity exists in general with regard to the relationship between the words of our Sages and the words of the Torah:

The *Gemara* states:⁶ “[G-d says,] the words of the Sages are sweeter to Me than the words of the Torah.” In other words, the decrees and enactment of the Sages are sweeter and more beloved to G-d even more than His own words in the Torah.

This too requires to be understood: How is this possible?

THE PROPER POSITION REGARDING THE WORDS OF THE SAGES

4. We must, however, first clarify the general position with regard to the words of the Sages:⁷

Our Sages state:⁸ “All that a veteran scholar rules ... was already given to Moshe at Sinai.” Which is to say, that the words of the Sages are not novel ideas and their own contrivances. Rather, they are laws established by G-d, the Giver of the Torah. Our Sages merely **revealed** and made known these laws to the Jewish people.

It is true that some of the words of the Sages weren't handed down in form of a tradition dating back to Moshe's receiving them from G-d at Sinai. Rather they are matters that they themselves understood through their intellect. Nevertheless, in their supernal source, their words are “words of the Living G-d,”⁹ “His wisdom and will.”¹⁰ Only, that “His wisdom and will” vested itself in the minds and intellects of the Sages.

Stated slightly differently:

Part of the Torah was given directly by G-d, either at the time of *Mattan Torah*, or later on, through the prophets, who served as the vehicle to convey and transmit G-d's words, as the verse states: “He revealed His secret to His servant, the prophets.”¹¹

Another portion of G-d's Torah was transmitted via the Sages. According to the rules and principles of Torah study¹² and according to the precise nature of their intellect that was granted to them by G-d, they understood the Torah's wisdom. Even their sub-conscious was, as it were, guided

4. See *Berachos* 15a; *Rambam, Hilchos Berachos*, 1:2-3.

5. *Tur* and *Shulchan Aruch, Orach Chayim*, 692:1.

6. *Avodah Zarah*, 35a and commentary of *Rashi*.

7. With regard to that which follows, see *Likkutei Sichos*, Vol. IV, p. 1088; Vol. XIX, p. 252.

8. *Yerushalmi, Peah* 2:6. See also *Vayikra Rabbah*, 22:1. Cf., “Introduction of the *Rambam* to *Mishneh Torah*”.

9. *Eruvin* 13b.

10. *Tanya*, chapter 4.

11. *Amos* 3:7.

12. “The Torah is expounded by means of thirteen rules”; “The Torah is expounded by means of thirty-two rules” (*Toras Kohanim*, beginning of *Vayikra*. The principles of R. Eliezer are printed in the Talmud, following the tractate *Berachos*).

from above, directing them to formulate their words — concepts that are in reality G-d's wisdom and will.

THE MAGNIFICENCE OF THE WORDS OF THE SAGES

5. As impossible and counterintuitive as it may seem, the Divine source of the formulations of the Sages are in truth of a higher Divine origin than the words that the prophets directly received from G-d.¹³

This is expressed to an even greater extent with regard to holidays and festivals — the holidays that were established by the Sages, for example, Purim, possess greater constancy than other Torah festivals. Thus our Sages have stated:¹⁴ “In the Time to Come, (in the days of Moshiach,) all festivals will be annulled, while Purim (and Yom Kippur) will never be annulled.”

The reason for this:

The most profound and meaningful feature of a holiday is the attribute and aspect of Divine revelation. In the Time to Come, G-dliness will be revealed constantly, as the verse states, “G-d's glory shall be revealed.”¹⁵ *Kabbalah* and *Chassidus* explain¹⁶ that this level of Divine revelation will be of an extremely lofty degree. As such, “all festivals will be annulled,” i.e., the festivals will pale in comparison to the constant and unending superior revelation of G-dliness that will then be the norm.

The degree of G-dliness manifest in the festivals established by the Sages, however, will be so potent and lofty, that they will endure even during the spiritually superior era of the Time to Come — they are a most singular and unique form of Divine revelation.¹⁷

For the source of the words of the Sages derives from exceptionally and incredibly lofty spiritual level.

THE MAGNIFICENCE OF THE SHEVA BERACHOS

6. The same is true with regard to the *Sheva Berachos* that are recited at a wedding:

At the time of a wedding the most exalted soul levels of groom and bride are united and there is then revealed to husband and wife the loftiest spiritual powers (the power of creating a new being, the power of the Infinite One), as explained earlier on in the Introductory Chapter.

The *Sheva Berachos* are recited, to enable the manifestation of these lofty spiritual levels, as the *Sheva Berachos* as well emanate from a truly exalted spiritual state.¹⁸

13. With regard to that which follows, see *Torah Or*, 90b; *Sefer HaLikkutim*, *Erech Lamed*, p. 672.

14. *Midrash Mishlei* (Buber), 9:2, in *Midrash Shmuel*, 9:2.

15. *Yeshayahu* 40:8.

16. See *ibid*, fn. 221.

17. “*Mitzvos* will be annulled in the time to come” (according to many opinions. See *Sdei Chemed*, *Klalim*, *Os Mem*, section 218, *et al.*) *Chassidus* explains (*Hemshech* 5672, Vol. I, p. 193): “This does not mean that the *mitzvos* will cease to be, Heaven forefend. Rather, they will be annulled in terms of their insignificance in comparison to the Essential Illumination that will shine forth in the Time to Come... like a candle in bright sunlight.”

In *Yerushalmi* (*Megillah* 1:5): “All the books of the Prophets and the Writings will be annulled in the times of Mashiach,” but “the Oral Law will never be annulled.” For a fuller understanding of the above, see *Toras Menachem-Hadranim*, p. 229ff.

18. This is specifically why these matters were not given directly by G-d, but through an intermediary (the Sages); since its source is so lofty it must (and can) be first vested in the intellect of the Sage.

OBLIGATORY AND DISCRETIONARY

[7. The above does not contradict the law that the *mitzvah* is fulfilled even when one fails to make the blessing:

Chassidus explains that the “discretionary commandments” are even loftier than the obligatory commandments. This is precisely why they are optional: Since their source is spiritually so high, man’s actions cannot force the divine emanations that result from their performance to filter down into this world. They are therefore termed *reshus*, the Hebrew word for “discretionary,” for these lofty emanations possess the discretion not to reveal themselves within the world.

To the contrary, man’s actions can more readily influence obligatory commandments, whose divine source is lower, (wherein the person **obligates** the divine illumination to manifest itself within the world). This is explained at greater length in the section titled “Be Fruitful and Multiply.”

So, too, with regard to blessings:

The reason one can fulfill the *mitzvah* without having first recited the blessing is not because of their diminutive spiritual state, but to the contrary, because of their extreme loftiness.]

8. Having explained the wondrous quality of blessings in general, we shall now go on to explain each of the *Sheva Berachos*. We will then understand how each blessing serves to enhance the lofty spiritual emanations that are granted groom and bride.

Blessing One — “Borei Pri HaGafen”

“WINE GLADDENS MAN’S HEART”

1. The blessings for groom and bride, the *Sheva Berachos*, commence with the blessing of “*borei pri hagafen*” over a cup of wine. The betrothal blessings as well begin with this blessing over a cup of wine.

Other *mitzvos* too, such as *kiddush* for Shabbos and the Festivals, *havdalah* on the nights following Shabbos and the Festivals, are also made over a cup of wine.

Blessings are recited over wine, as wine possesses the singular trait of arousing joy, as the verse says,¹⁹ “Wine gladdens man’s heart.” Our Sages comment:²⁰ “Joy is only with wine.” So, too, writes the *Chinuch* about the nature of wine:²¹ “Man’s nature is very much affected by it — it satiates and brings him joy.”²²

Thus, it is a *mitzvah* to drink wine on special joyous occasions. This is particularly so with regard to a wedding, at which time it is a tremendous *mitzvah* to cause joy to the groom and bride, as the *Tur* states:²³ “It is a truly great *mitzvah* to cause groom and bride to rejoice.” Furthermore, our Sages note:²⁴ “There is no greater joy than that of a wedding.”

19. *Tehillim* 104:15.

20. *Pesachim* 109a.

21. *Mitzvah* 26.

22. *Taamei HaMinhagim, Inyanei Shabbos*, p. 135, cites numerous other reasons as well.

23. *Even HaEzer*, 10:8.

24. *Sanhedrin* 38a.

“WHEN WINE ENTERS SECRETS ARE REVEALED”

2. An additional reason why wine is particularly connected to a wedding, lies in wine's singular nature of opening hearts and revealing that which had previously been concealed and masked. In the words of our Sages: “When wine enters, secrets are revealed.”

Its connection to a wedding:

A wedding affects and reveals the most concealed and hidden aspects — the souls of groom and bride that unite and are now revealed as one (as explained at length in the “Introduction to Married Life”). There is thus a clear relationship of a wedding to wine, which reveals the “secret” and the “hidden.”²⁵

[Additionally: *Chassidus* explains at length²⁶ how the spiritual and divine source of “wine” is truly lofty, and at a wedding as well, truly lofty powers are granted to groom and bride.]

The **cup** of wine as well — the “**cup** of blessing” — is linked to a wedding:

Chassidus explains²⁷ that husband and wife are an allusion to the “cup of blessing” — the cup alludes to the wife and the wine that is within the cup hints at the husband.

ISRAEL — THE GRAPEVINE

3. A Jew's soul (which is so affected by a wedding) and wine are connected from yet another standpoint:

Our Sages state:²⁸ “The ‘grapevine’ refers to the Jewish people.” The reason for this is explained in *Torah Or*:²⁹ “Wine is concealed within the grape, for the grape is round and wholly encompasses the wine within it. It is impossible to get at the wine without squeezing and pressing the grape...”

“So is it impossible to reveal the soul's hidden love for G-d, which is as concealed as wine within the grape, without first squeezing. Thus it says: ‘Be exceedingly humble,’ ‘a contrite and broken heart,’ of the degree and rank of ‘my soul is as dust to all,’³⁰ at which time the divine soul is revealed.”

Blessing Two — “Who Has Created All Things for His Glory”

G-D AS ATTENDANT AT ADAM AND CHAVA'S WEDDING

1. We must understand why we make the blessing of “who has created all things for His glory” at a wedding. What is the singular connection between G-d's glory and a wedding. In other words: Why

25. Everything that exists within the world possesses a spiritual source above. Wine, as well, possesses a G-dly spiritual source. By reciting the blessing over wine and by drinking it, one reveals its spiritual dimension and source above — that being: the revelation of the secret and covert aspects of the soul, as well as the soul's unification.

Additionally, we may say: spiritual wine, the “wine of Torah,” refers to the inner portion of Torah, *Kabbalah* and *Chassidus*. The study of *Kabbalah* and *Chassidus* enables the individual to reveal the divine “secret,” i.e., the G-dly soul.

26. See, for example, *Siddur Im Pirush HaMilos Al Pi Dach*, p. 102c. See also there, p. 137c.

At times, however, wine can cause damage — when one drinks to excess. *Chassidus* explains that it is specifically because of wine's lofty spiritual stature, that when one tumbles because of wine, he will plummet and descend to rock bottom, in keeping with the saying, “The loftier an object, the greater its fall.”

27. See, for example, *Siddur Im Pirush HaMilos Al Pi Dach*, p. 128b: “The goblet is the receptive vessel, the degree of recipient, that in terms of the supernal *Sefiros* alludes to the level of *Malchus*, the spiritual degree of “woman.”

28. *Chulin* 91a. The grapevine is also likened to “The mighty princes that materialize from the Jewish people in every generation ... Avraham, Yitzchak and Yaakov ... the Patriarchs ... the Tribes ... Torah ... Moshe, Aharon and Miriam ... the *Sanhedrin* ... the *Tzaddikim* of each generation ... *Jerusalem* ... the *Beis HaMikdash* ... the king ... the High Priest, etc.

29. 31a, 46b.

30. Conclusion of the *Amidah* prayer.

don't we make mention at other events in a person's life that they are for "His glory"; why only at a wedding do we recite, "who has created all things for His glory"?

This question is posed by our greatest commentators, who provide any number of answers:

*Rashi*³¹ answers that the blessing is recited on account of "the **assembly of people**, who have congregated to perform an act of kindness, commemorating G-d's kindness to Adam by becoming his *shushvinin* and concerning Himself with him. This assembly then is G-d's glory."

This means: The blessing does not relate to the wedding itself, but to the assemblage and gathering of people who are in attendance in honor of the wedding, which adds to G-d's glory by reminding us that G-d, too, attended the wedding of Adam and Chava.

As related in the *Gemara* regarding the wedding of Adam and Chava:³² "G-d served as Adam's *shushvinin*." G-d, Himself — without using the agency of an emissary or an angel — attended the wedding and served as the *shushvinin*. The assemblage at a wedding reminds us of G-d's kindness in serving as Adam's *shushvinin*.

We must, however, still understand:

There are additional events in which G-d participated and did not avail Himself of the agency of an emissary.³³ Why only at a wedding do we remember G-d's kindness - "created for His glory" — and not at other events?³⁴

A WEDDING IS TO BE "FOR HIS GLORY"

2. We therefore perceive that there is something unique about mentioning "His glory" specifically at a wedding.

One can easily be mistaken into thinking that the need to marry is not related to "His glory" at all, but for human reasons — natural, physical and moral:

Natural — It is natural for both the male and female to desire and require to marry the other.

Physical — It is much easier for a person to lead a happy and successful life when he doesn't live his life alone, but shares it with his mate. **Moral** — Human ethics and morality demand that a person marry and establish a home, so that he can have children and guarantee the continuity of his species. There are additional conventional reasons for marriage as well.

We therefore commence the blessings of *Sheva Berachos* with the blessing of "who has created all things for His glory," in order to instruct groom and bride that their marriage is to be for "His glory" — performing G-d's commandments and building a faithful Jewish home with sons and

31. *Kesuvos* 8a.

32. *Berachos* 61a.

33. Such as at the funeral of Moshe, as the verse states, "And He buried him" — "G-d, Himself, buried Moshe" (*Devarim* 34:6 and commentary of *Rashi*).

It is possible, however, to postulate that G-d's personal involvement in Moshe's burial resulted from His desire that Moshe's burial site remain unknown (and if so, this "funeral" has no connection at all to other funerals, for which reason the blessing of "for His glory" is not recited at funerals and mention is not made that G-d Himself attended Moshe's funeral).

We find, however, that G-d came to console Yitzchak after Avraham's passing, as the verse states, "After the death of Avraham G-d blessed Yitzchak," and *Rashi* explains there: "He consoled Yitzchak with the consolation offered to mourners, *nichum aveilim*" (*Bereishis*, 25:11). This being so, the blessing of "who has created all things for His glory" should be recited when people gather to comfort mourners, to remind us of G-d's act of kindness, that He came Himself to comfort the mourner?

34. *Avudraham* (in *Birchas Nesuin u'Pirushan*) writes: "This blessing was established to remind us of the cause of a match, that marriage is of primary importance to creation, for man was created in order to procreate, as the verse states, "He did not create it for emptiness, He fashioned it that it be inhabited" (*Yeshayahu* 46:18).

But this must truly be understood: What is the particular connection between marriage and procreation to "who has created all things for His glory"? Why only with regard to marriage do we make this blessing?

daughters who are true to their faith; their marriage is not for the glory of humans nor for the mere purpose of fulfilling their physical needs.

Following this path is the best and surest guarantee that the marriage will be successful:

The only course that has withstood the test of time in assuring a successful and blessed marriage and success in raising children, is a marriage that is based on “His glory.” This has been amply demonstrated by the successful and happy marriages of the Jewish people throughout their long course of history.

Those who only married out of physical requirements and desires, have not historically succeeded throughout the generations to conduct such happy and successful married lives as did those who based their marriages on the divine imperative to do so.³⁵

King David expresses it thusly in *Tehillim*:³⁶ “If G-d will not build the home, the builders will labor for naught”:

“If G-d will not build the home,” i.e., if the home is not constructed by G-d (and consequently, for G-d’s sake and purpose,) then all who endeavor to build their homes solely by their own power and intellect will labor in vain — all their efforts will end up being futile and fruitless and not produce satisfactory results.

BOTH PHYSICAL AND SPIRITUAL — “FOR HIS GLORY”

3. There is a deeper meaning yet to the blessing of “who has created all things for His glory”:³⁷

One can easily assume that G-d’s glory finds expression exclusively in spiritual and sacred matters such as studying Torah and performing *mitzvos*. However, when one is occupied in his physical affairs, such as eating and drinking, earning a livelihood, and the like — even when they are not done out of physical desire but because G-d has so commanded — this brings G-d no glory.

A wedding, too, can be thought of as incapable of adding to G-d’s glory, although it is an absolute necessity and a Divine command, for how can something so physical as getting married possibly serve as a vehicle to enhance G-d’s glory.

We therefore commence the wedding blessings with “who has created all things for His glory,” in order to teach us that “all things,” i.e., **each and every thing**, physical as well as spiritual — married life included — augment G-d’s glory.

OCCUPATION WITH THE PHYSICAL — AN EXPRESSION OF G-D’S DESIRE

4. But truly, how can our occupation with physical matters add to G-d’s glory?

This is accomplished, when a person knows that his occupation with material matters, earning a living and the like, is to be done not only out of physical necessity, but because this is as a matter of fact a component of G-d’s desire. G-d wishes that the world be conducted in a natural manner and that a Jew occupy himself in material matters.

35. In *Reshimos*, Vol. II, p. 16, the Rebbe speaks of the tremendous spiritual deterioration that can occur to those who only follow their intellect and lack belief and faith in G-d. The Rebbe cites the terrible holocaust as an extreme example — an event that was executed by men of learning, ostensibly cultured individuals, who desired to build a “perfect world.” And it was specifically such individuals who were responsible for this awesome tragedy, the most horrific destruction and devastation in the history of mankind.

For the true foundation of life in this world and the true foundation of establishing a home and family, is accomplished by contemplating that the entire world was created by G-d and that G-d commanded man to establish a family for G-d’s glory. Any other course of action, whatever it may be, is doomed to failure.

36. 127:1.

37. With regard to that which follows, see *Likkutei Sichos*, Vol. III, p. 906, *et al.*

[After all, G-d can do whatever He wants; should He so desire man would receive his daily bread effortlessly, similar to the *manna* that descended from heaven and required no effort on the part of the Jewish people. Were this to be so, man would not be preoccupied with earning a living and he would be free to study Torah and perform *mitzvos* from morning to night. G-d, however, desires that a Jew also occupy himself in physical matters.]

Nevertheless, concurrent with man's physical preoccupation, he is to remember and reveal that "all things were created for His glory" — not only the spiritual, but physicality and materiality as well were created for G-d's glory.

IMBUING THE PHYSICAL WITH SANCTITY

5. There are two sayings used by our Sages with regard to our occupation with materiality:

- a) "All your actions should be for the sake of heaven";³⁸ b) "Know Him in all your ways."³⁹

These two sayings are in actuality two stages in divine service:

1) "**All your actions should be for the sake of heaven**" — there is no inherent G-dliness and spirituality within performing physical actions themselves; spiritual benefit is only derived from their outcome — the actions are performed "**for the sake** (of heaven)." At this stage the Jew merely utilizes physical matters for a spiritual purpose, the physical matters themselves, however, are not "heavenly."

For example, earning a living is not inherently G-dly and spiritual. Nonetheless, a Jew uses his hard earned money only for good and holy purposes — maintaining a home that is permeated with Jewish ambience, raising one's children to Torah and to be G-dfearing, giving *tzedakah*, and the like.

2) "Know Him in all your ways" — it is possible that within the physical itself, "**your** ways," one should "know Him," i.e., to imbue the very physical with G-d's glory. That is to say, not only are the ensuing results of one's occupation in physical affairs utilized toward a spiritual end, but holiness and sanctity is found within the physical itself.

The Shabbos meal serves as an example: The physical meal, its food and drink, is itself a *mitzvah*. Not only the spiritual aspects of Shabbos (*Kiddush*, prayers, and the like) are a *mitzvah* on Shabbos; physical delights (such as eating, sleeping, and the like) turn into *mitzvos* during Shabbos when performed for the sake of Shabbos.

This, then, is the deeper meaning of the blessing "all things were created for His glory" — within everything, physical matters included, G-d's glory should be found.⁴⁰

SANCTIFYING MARRIAGE

6. Herein lies the special connection between the blessing of "all things were created for His glory" and a wedding:

Before one gets married, one can be totally immersed in Torah and occupy oneself predominantly with spiritual matters, Torah study and the like, without being required to go out into the world and earn a living.

Once the person is married, however, he will by and large have the responsibility of earning a living and will have to leave his spiritual environment and occupy himself with material matters.

38. *Avos*, 2:12.

39. *Mishlei*, 3:6.

40. *Chassidus* explains that since G-d is truly infinite and without limitation, He is found within everything, and G-dliness can thus be found within physical matters as well. (Only, within spiritual levels G-dliness is revealed, while within physical matters G-d's presence is concealed.) This being so, one can draw close to G-d through physical matters as well.

Thus, at the time of a wedding groom and bride are informed that “all things were created for His glory” — one’s bond and connection with G-d is not limited to when one can devote himself exclusively to spiritual matters, but also while earning a living the person is capable of and expected to remember G-d and enhance His glory.

Blessings Three and Four — “Creator of Man” And “Who Created”

“Blessed ... Creator of man.”

“Blessed ... who created man in His image, in the image [of His] likeness [He fashioned] his form, and prepared for him from his own self an everlasting edifice. Blessed ... Creator of man.”

WHY MAN’S CREATION IS MENTIONED

1. These two blessings speak of G-d’s creations: The first, “Creator of man,” speaks of the creation of Adam, while the second — “and prepared for him from his own self an everlasting edifice” — speaks of the creation of Chava.

What is the connection between the first blessing that speaks about the creation of man to a wedding?

The connection of the second blessing that addresses itself to the creation of Chava and a wedding is clear, for only after Chava was created were Adam and Chava able to marry. However, what is the connection of the first blessing that speaks about the creation of man in general with a wedding; just as we do not mention man’s creation during other Jewish life cycle events, so too its mention here is seemingly out of place.

Rashi explains:⁴¹ “Since we bless G-d for the second creation (the creation of the woman) so too a blessing was established for the first creation (the creation of man).” In other words, the first blessing is recited only in passing: since the second blessing, “an everlasting edifice,” mentions the creation of the woman (“and prepared for him from his own self an everlasting edifice”), therefore as an aside man’s creation is also mentioned.

This must be understood:⁴²

The second blessing also mentions man’s creation — “who created man in His image.” Why then is it necessary to again mention man’s creation in a separate and distinct blessing?

We must also understand the text of the blessings:

The blessing “Creator of man” begins with “Blessed are You...” but does not conclude with “Blessed are You...” The second blessing, however, both begins and concludes with “Blessed are You...” Why the difference?⁴³

TWO STAGES IN CREATION

2. We may say that the two blessings reflect two stages and dimensions in the creation of the couple and formation of the home and family:

41. *Kesuvos*, 8a.

42. With regard to that which follows, see *Torah Or*, 7c; *Maamarei Admur HaEmtzaei, Derushei Chasunah*, Vol. I, pp. 168, 175-8, 284.

43. The simple reason is that a short blessing only opens with “Blessed are You,” while a long blessing both opens and closes with “Blessed are You.” Since the first blessing is a short one it only opens with “Blessed are You,” while the second, longer blessing both opens and closes with “Blessed are You.” Here the deeper and more mystical reason is offered.

Our Sages inform us⁴⁴ that Adam and Chava were first created as a single two-sided entity — they were one single being who possessed the two faces of man and woman. They were then divided into two, Adam and Chava. In the words of the *Midrash*: “Two countenances were first created. Thereafter (came the second creation —) they were divided (and man and woman became two separate entities).”

Kabbalah and *Chassidus*⁴⁵ explain that the same is true with regard to the formation of the soul.

At first, the soul of husband and wife are one single spiritual entity, one soul. Later, the soul is split apart and forms two distinct spiritual entities, half of which clothes itself in the body of the man and half of which clothes itself in the body of the woman — as mentioned earlier on in the chapter, “Introduction to Married Life”.

This is the inner meaning of the above two blessings:

The first blessing speaks about the couple as they are found above in the elevated spiritual realms, where they are one entity and being, sharing a single soul. The blessing therefore states “Creator of man,” in the singular — the solitary being and unified existence of the couple.⁴⁶

The second blessing speaks of the couple as they are in this world — divided into two, man and woman. That is why the creation of man and woman are mentioned separately in this blessing.

THE PHYSICAL REASON WHY THEY WERE CREATED AS ONE

3. Although the blessings are given to the couple as they are already existing in this world, i.e., as two separate beings inhabiting two different bodies, we still recite the first blessing that reminds us of their source, when they were entirely one, for doing so will enable them to engender a complete and absolute degree of unity with one another.

Were they to have been sundered in their source as well, then there could never be an absolute degree of unity between them, for it would always be apparent that we have here two distinct entities that are attached one to the other.

However, since in their root and source they are truly one, therefore now as well, although they were already separated into two, they are still able to return to their original state — to cleave and unite with one another in complete and total unity, so much so, that it is impossible to distinguish that they were once divided into two.

Accordingly, the *Zohar* states:⁴⁷ “When the two halves — i.e., the husband and wife — unite, they then become **one body**, and they are then called ‘**one**.’”

THE SPIRITUAL REASON WHY THEY WERE CREATED AS ONE

4. The creation of husband and wife in the spiritual realms as one entity and being, sharing a single soul, also possesses a deeper meaning:

The couple’s Creator, G-d, is One, as we say in the prayers: “**You are One** and Your name is One,”⁴⁸ for which reason His chosen handiwork, the Jewish soul, is also one. The division into two only takes place at a later stage and lower level, when the soul descends into the world and

44. *Bereishis Rabbah*, 8:1, quoted in *Rashi*, *Bereishis* 1:27.

45. *Zohar* III, 7b.

46. Alternately: The complete state of man’s creation is only achieved at a wedding, for only then does the soul become complete, and it is, as it were that only then does the formation of man (a soul within a body) reach its conclusion.

47. *Ibid.*

48. Text of the Shabbos *Minchah Amidah*.

becomes distant from its original feelings and awareness of G-d's Oneness. Only then does the division into two entities, man and woman, come about.

In other words, when the soul is in a state of “one” it is then on the level of existing in close proximity to G-d, who is One. When the soul is riven into two, it is distant from Him, and from its original sensation of the One G-d.

This is why the groom is called in Hebrew *chasan*, which mean “descent of level,”⁴⁹ because of the groom's spiritual descent — previously he was close to the One G-d, and now he has fallen into this world, a physical world which is separate and spiritually insensitive to G-d's Oneness.⁵⁰

Accordingly, the above two blessings, referring as they do to two entirely different stages of creation, differ as well in the degree of G-dliness they are referencing:

The first blessing, “Creator of man,” speaks of the level that is close to G-d's Oneness.⁵¹ At that stage, the couple is also one being. The second blessing, “and prepared for him from his own self,” speaks of the level that is far removed from feeling G-d's Oneness. At this stage, the couple has become two distinct entities as well.

“CLOSING” SERVES AS PROTECTION

5. In light of the above we will understand why the blessing “Creator of man” does not close with “Blessed are You...,” while the blessing “and prepared for him from his own self,” does conclude with “Blessed are You...”:

When something is closed off, it is generally for one of two reasons: a) because the matter has concluded and come to a close; b) there is a need to close something and secure it so as to protect it from a threat and to ward off danger. Both of these matters apply only to the second blessing and not to the first:

The first blessing refers to the soul as it exists on the spiritually superior level of “one,” prior to its descent into this world and its lower present lower spiritual status.

At this loftier stage the need for “closing” with a blessing is unnecessary, as: a) this is not yet the conclusion and closing of creation — there is an additional stage yet to come, the stage where the soul is split into two; b) this blessing need not be “closed” and protected from peril, as the soul finds itself near its source of the “one G-d,” and here danger from forces alien to holiness do not exist.

The second blessing, however, speaks of the soul as it finds itself within this physical world, where it has already been sundered into two and vested within a material body of a man and woman.

Closing with a blessing is thus a twofold necessity, for: a) this is the closing and conclusion of creation; b) there is a need to close up and secure from peril, from the evil inclination, for the soul has vested itself in a physical body and distanced itself from feeling the “one G-d,” and when one doesn't feel his closeness to G-d the evil inclination can cause spiritual damage.

49. See *Yevamos*, 63a. On the other hand, *kallah*, or bride, is related to the Hebrew word *kilayon*, yearning and longing — the soul's yearning and desire to rise ever higher, until it attains the state of “Creator of man.”

50. See *Torah Or*, p. 5c.

51. Which is why man is called in this blessing *adam*, “Creator of *adam*,” from the root *domeh*, “similar” and by extension the word *adameh*, or “similar to,” for we are referring here to man as he is on the lofty level “*adame l'elyon*” (*Yeshayahu*, 14:14), “similar to the One Above.”

TWO STAGES IN CREATION AND IN TORAH

6. There are two stages as well, within creation and within the Torah — first a level of unity and “one” and then division into particular elements, plurality and multitude.⁵²

With regard to creation: The *Mishnah* states, ⁵³“The world was created by means of ten Divine utterances ... indeed it could have been created by one utterance.” *Chassidus* explains⁵⁴ that at the very beginning, creation came about by means of but one Divine utterance, thereafter it split into ten individual utterances.

With regard to Torah: The Ten Commandments were originally given in one utterance, as our Sages say:⁵⁵ “G-d originally said all the Ten Commandments in one utterance.” He then “repeated and expounded each utterance individually.” Additionally, it is written in *Tehillim*⁵⁶ with regard to the first two of the Ten Commandments, “G-d spoke one; two did I hear,” i.e., G-d gave the first two commandments in a manner of “one.”

This is most perplexing:⁵⁷

If in any event G-d repeated each utterance separately, as it is impossible for a human ear to hear and a human mind to assimilate many utterances at once, why did He begin by saying them first all at once? So, too, with regard to the world’s creation: since G-d created the world by means of ten Divine utterances, what is meant by His first having created it with one utterance?

However, since G-d is “One,” all that initially emanates from Him does so in a manner of “one” as well — division and separation only commences as the emanation descends and filters down into the world and man. Thus the Rebbe states:⁵⁸ “Division is only on the part of the recipient, for from the perspective of the Blessed Giver, all are as one Command.”

This is expressed both with regard to creation and to Torah:

With regard to the world: The initial stage of creation is of “one Divine utterance,” a stage and level where G-d’s power and might is still felt. The second stage, the “ten Divine utterances,” the level of multiplicity, occurs when distance is created from the “one G-d.” At this point division and multiplicity occurs, each being created according to its individual nature and its exclusive purpose.

With regard to the Torah: The initial and primary stage of Torah is that of “one utterance,” for just as G-d is One, so too is His Torah one. Subsequently, when Torah descended and was garbed in earthly matters, it divided into a multitude of details — “**Ten** commandments.”⁵⁸

The same holds true with regard to husband and wife: Originally they were created as “one” — “Creator of [a single] man”; only later were they divided into two — “and prepared for him [Chava] from his [i.e., Adam’s] own self.”

52. With regard to that which follows, see *Sefer HaMaamarim Melukat*, Vol. III, p. 163; *Hisvaadiyos* 5751, Vol. II, p. 249; Vol. III, p. 232, et al.

53. *Avos*, 5:1.

54. See *Likkutei Sichos*, Vol. XXX, p. 4ff, et al.

55. *Mechilta* and *Rashi*, *Yisro*, 20:1.

56. 62:12. See also *Rashi* at the conclusion of tractate *Makkos*.

57. See *Torah Or*, *Yisro*, p. 70d.

58. See *Hisvaadiyos* 5751, Vol. II, p. 233: “All *mitzvos* are one singular aspect. This is so not only from the perspective of the Commander of the *mitzvos* but also as the *mitzvos* have descended as commandments — commands to man informing him how he is to conduct himself within the world. In other words, even as the *mitzvos* are in a state of detailed division, in relation to and in accordance with the world — even in this state their aspect is one, the drawing down and revelation of G-dliness within the world.”

THE ORDER OF THE FIRST THREE BLESSINGS

In light of the above we will understand the order of the first three blessings of the *Sheva Berachos* — “All was created for His honor”; “Creator of man”; “and prepared for him from his own self an everlasting edifice”:

Husband and wife are incapable of physically feeling their souls, as their physical and corporeal bodies conceal and obscure the “oneness” of their soul.

In order to remove the body’s concealment and provide groom and bride with a sensation of their soul (and thereby enable them to feel their true mutual soul connection, that they are both truly part of one single divine soul), they are blessed with three blessings:

a) **“All was created for His honor”**: That groom and bride be aware that the entire world, materiality and corporeality included, were created by G-d for the sake of His honor. Man’s purpose is to reveal that the entire world was thus created. In other words, man is to refine and purify the coarseness and physicality of his body and demonstrate that “everything,” including his physical body, was created “for His honor.”

b) **“Creator of man”**: Once a person gains awareness how all his physical matters, including his physical body, are “for His honor,” he is then able to also become cognizant of his inner spirituality and holiness — his divine soul. This is the gist of the blessing “Creator of man,” that speaks of the spiritual source of groom and bride, that they both possess and share one soul and both are in fact one individual, one spiritual entity.

c) **“And prepared for him from his own self”**: The couple must realize that not only above in their lofty spiritual source do they possess one soul, but here below as well, in this physical world, when they are two separate and distinct entities and their soul has been split in two, they are still capable of attaining absolute unity, a state of “one.” This is to say, that groom and bride are capable of bringing Divine unity into this world of division, transforming their soul’s current division into its original lofty seamless state.

When these blessing will be realized in their lives, husband and wife will live truly happy and blessed lives, lives of tranquility and bliss. There will dwell in their midst true peace and harmony and merit to build “new worlds,” as the *Midrash* says:⁵⁹ “Just as G-d build worlds, so too your father (Israel) builds worlds,” bearing children and grandchildren who occupy themselves in Torah and *mitzvos*.

Blessing Five — “May the Barren One Rejoice”

ENCOURAGEMENT TO THE NEW COUPLE

“May the barren one [Jerusalem] rejoice and be happy at the ingathering of her children to her midst in joy. Blessed ... who gladdens Zion with her children.”

BRINGING JERUSALEM TO MIND

1. This blessing⁶⁰ speaks of the true and complete redemption, through our righteous Moshiach. At that time Jerusalem will rejoice at the “ingathering of her children to her midst” — the ingathering of all Jewish exiles to the sacred city of Jerusalem.

59. *Bereishis Rabbah* 98:3.

60. With regard to that which follows, see *Reshimos* of the Rebbe, Vol. II, *Inyonei Chasunah*; *Siddur Im Dach*, from the *Alter Rebbe*, p. 272; discourses of the *Mitteler Rebbe*, *Derushei Chasunah*, Vol. I, pp., 251, 278, 282, 317, 330.

*Rashi*⁶¹ offers the following explanation regarding the connection between the blessing of redemption and the rebuilding of Jerusalem and a Jewish wedding: “It is because we are to bring to mind Jerusalem at the time of our greatest joy.”

We must, however, understand the placement of this blessing; why is this blessing recited **in midst** of the marriage blessings, between “who created man” and “Grant abundant joy.” Would it not have been better to position this blessing either before or after all the other blessings?

ENCOURAGING AND HASTENING THE BUILDING OF THE JEWISH HOME

2. However, in point of fact, this blessing is directly connected to the previous three blessings, as it serves to encourage and hasten their actualization.

This means:

During the previous three blessings we wish the newly married couple: a) that the true objective of their marriage be that “All was created for His honor,” to enhance G-d’s glory, rather than enhancing their own natural wishes and desires. b) to fully recognize that their marriage partnership is not only a mutual physical choice, but a common and shared spiritual dimension, that they both possess the very same soul.

Beyond doubt, these are grand and lofty goals and objectives that are most difficult to accomplish. The newlywed couple needs all manner of encouragement and support to assist them in accomplishing these goals and aspirations. Therefore, [in addition to the above encouraging themes — that guarantee that their new home be whole (one entity), filled with joy and good fortune, for many good and long years, we also add, and] encourage them with themes about the forthcoming redemption — that they be aware that by basing their marriage on these forthright themes, they cause good fortune, salvation and deliverance to themselves and to the entire world, through the complete redemption through Moshiach.

THE DEEPER MEANING OF “THE BARREN ONE”

3. The text of this blessing, “May the barren one rejoice...” is extremely puzzling, in that the conclusion of the blessing seems to contradict its opening:

The blessing begins by speaking of “the barren one,” i.e., she is barren of children. The blessing then concludes with “at the ingathering of her children,” i.e., she does in fact have children!

However, according to the above that the inner meaning of this blessing relates to the formation and the true being of the newly married couple, the text is eminently understandable:⁶²

There are two distinct levels in the formation of the newlywed couple: They are first created as one entity. At that time they are extremely close to the exalted spiritual state of “G-d’s Oneness,” where all is one and there is no multiplicity or division. Then comes the second stage in creation — they are created as two separate and distinct individuals. This transpires at the level where they are distant and far removed from being able to feel “G-d’s Oneness.”⁶³

These two levels correspond to the two states mentioned in this blessing: “barren” and “her children.”

61. *Kesuvos* 8a.

62. See discourses of the *Mitteler Rebbe*, *Derushei Chasunah*, Vol. I, p. 277, *et al.*

63. *Derushei Chasunah*, *ibid.*, explains that this is the (inner) reason why the four Matriarchs, (Sarah, Rivkah, Rachel and Leah) were biologically barren and bore their children miraculously, for their nature was that of feeling “G-d’s Oneness,” without the multiplicity of children.

“**Barren**” — “one” (one couple, one soul), without children, for they are spiritually close to the exalted spiritual state of “G-d’s Oneness,” where all is one and there is no multiplicity or division.

And, “**Ingathering of her children**” — children do exist, i.e., there is specification and particularization, denoting the lowlier spiritual state, distant from the lofty spiritual level of “G-d’s Oneness.”

Blessing groom and bride that “the barren one should rejoice at the ingathering of her children,” thus means the following:

That the spiritual quality of “the barren one,” the true feeling of “G-d’s Oneness,” permeate the couple even as they find themselves in this physical world, a “world of separation,” where there exists the multiplicity of “her children.”

This is the meaning of the “**ingathering** of her children,” that even in this physical world of plurality and particularization, “children” (in the plural), there be **ingathering**, i.e., the singularity of “G-d’s Oneness.”

Blessing Six — “Grant Abundant Joy”

“Grant abundant joy to these loving friends, as You bestowed gladness upon Your created being in the Garden of Eden of old. Blessed ... who gladdens the groom and bride.”

THE FUNDAMENT OF JOY IN MARRIAGE

1. Joy is a central core and crucial fundament in marriage. It is thus a great and important *mitzvah* to celebrate a marriage with great joy.⁶⁴

“JOY BREACHES BOUNDARIES”

Joy possesses the unique quality of “breaching boundaries.”

Each and every person is hindered by boundaries and limitations. Joy is able breach these boundaries and limitations, whether they be personal or interpersonal. For example:

A shy individual, who would never get up and speak before a crowd and is embarrassed to appear before them, will nevertheless during a time of great joy lose his inhibitions and will cease being shy; he will act like the most extroverted person imaginable and will have the courage to speak before the most august assembly.

Or, for example, a deliberate and reflective individual will act rashly and impulsively during a time of great joy. Quite contrary to his nature, he totally departs from his norm and will dance and jump with abandon, unable to control his emotions and feelings.

So, too, a king who is always found in his palace and is almost totally inaccessible, and who always acts in a stuffily royal manner, will at times of great joy leave his confines and mingle freely with the populace, delighting in sharing his joy with others, even if they are the lowliest peons.

Moreover, even criminals and rebels who are under lock and key will be freed for the duration of his rejoicing, so that they may join in his celebration.⁶⁵

Who was greater than King David, who though elevated and separated from the populace, nevertheless, when he preceded G-d’s Ark, “dishonored” himself in his great joy, as the verse states:

64. With regard to that which follows, see *Maamar Samach TeSamach* 5657, p. 224ff.

65. *Maamarei Admur HaEmtzaei, Derushei Chasunah*, Vol. II, p. 491.

“King David leaped and danced,”⁶⁶ “rejoicing before G-d with all his might, with songs and with harps, lyres, drums, cymbals and trumpets.”⁶⁷

JOY TRANSFORMS MAN'S NATURE

Additionally, joy transforms man's very nature and temperament, the very characteristics that were an integral part of his personality throughout his lifetime. Joy transforms the person's nature from one extreme to the other. For example:

Imagine a miser, skinflint, and moneygrubber, who loves money more than life itself, a person who will endanger his life for an extra dollar and never share his wealth with another.

At the time of his rejoicing, this miserable and wretched individual may be transformed into the most magnanimous and charitable of people, a person who freely dispenses his wealth in order to provide food and drink to others. Moreover, he takes true delight in his generosity and munificence.

So, too, with regard to a highly secretive and guarded individual, who never reveals his secrets to anybody, not even to his best friend, nor to his dear children or students. However, during the time of his great joy he will not be able to contain himself and will reveal his closely guarded secrets.

JOY ACCESSES THE SOUL'S ESSENCE

2. The reason why joy is capable of breaking all boundaries:

The world is composed of many levels, higher and lower, above and below, and the like. There are therefore diverse categories and groupings within the person himself, as well as dissimilarities between one person and the next — each according to his particular standing.

When a person experiences a unique degree of joy, particularly that of the joy of a marriage, it will permeate and reach the deepest and most profound rank within him, his very essence — the very essence of his soul, a degree that transcends all other levels.

This level, which is termed the “essence of the soul,” is the source and root of all his soul powers. When man's essence is touched by joy, it will as a matter of course affect all his soul powers, since they all derive from his essence, and it will cause them to rise to most profound heights.

In the words of the *Rebbe Rashab*:⁶⁸

“During times of joy, one's wisdom is irradiated; his wisdom and all his other powers are uplifted and raised to his soul's essence. This will cause his essential soul powers to alter from one extreme to the other. For joy's source is in the exaltation of the very essence of the soul, that level which is beyond composite, and the ensuing delight is a delight of the soul's essence.”

“IN THE GARDEN OF EDEN OF OLD” — THE TIME PRECEDING THE SIN OF THE TREE OF KNOWLEDGE

3. The second half of the blessing states: “as You bestowed gladness upon Your created being in the Garden of Eden of old.” In other words, the joy of groom and bride is to be similar to the joy of Adam and Chava in the Garden of Eden — where true joy was felt, in complete liberty and freedom.

We may add, that by stating “in the Garden of Eden of old,” there is a lesson regarding the joy that derives from “All the sins of the groom and bride being forgiven on their wedding day.”⁶⁹

66. *Shmuel I*, 6:16.

67. *Divrei HaYomim I*, 13:8.

68. *Maamar Samach TeSamach* 5657, *ibid*.

69. *Yerushalmi, Bikkurim* 3:3; quoted in *Rashi's* commentary on the Torah, *Bereishis* 36:3.

Seemingly the words “of old” — “in the Garden of Eden of old” — are superfluous: we are all aware that Adam and Chava lived in the Garden of Eden a very, very long time ago. Why is it necessary to inform us that this was “of old”?

However, “of old” teaches us that we are speaking here at the very beginning of the time that Adam and Chava were in the Garden of Eden, prior to their sin of eating from the Tree of Knowledge.

This, then, is the blessing offered to groom and bride — “as You bestowed gladness upon Your created being in the Garden of Eden of old”:

a) That they be as happy, tranquil and serene as Adam and Chava were in the Garden of Eden;
b) that they be as sinless as Adam and Chava were in the Garden of Eden prior to their sin. Since “All the sins of the groom and bride are forgiven on their wedding day,” their joy will be even more intense and complete.⁷⁰

Blessing Seven — “Who Created Joy and Happiness”

“Blessed are You ... who created joy and happiness, bride and groom, gladness, jubilation, cheer and delight, love, friendship, harmony and fellowship Let there speedily be heard in the cities of Judah and in the streets of Jerusalem, the sound of joy and the sound of happiness, the sound of a bride⁷¹ and the sound of a groom, the sound of exultation of grooms from under their *chupah*, and youths from their joyous banquets. Blessed ... who gladdens the groom with the bride.”

TEN EXPRESSIONS OF JOY — THE COMPLETE STATE OF JOY

1. Ten expression of joy are cited in this blessing: joy, happiness, gladness, jubilation, cheer, delight, love, friendship, harmony and fellowship. The number ten denotes a complete state, for as known man possesses ten soul powers: three intellectual — *chochmah*, *binah* and *daas*, and seven emotive — *chesed*, *gevurah*, *tiferes*, *netzach*, *hod*, *yesod* and *malchus*.

Thus the content of the blessing is that groom and bride merit total and complete joy, joy that is of a level of the complete number “ten,” joy that is so all-encompassing that it permeates all of man’s ten soul powers.

[The reason ten is a complete number is derived from the Torah, for the Torah contains the “Ten Commandments.” The world as well was created by “Ten Divine Utterances.” So, too, a person’s soul contains ten soul powers.]

FIVE — A COMPLETE STATE THAT TRANSCENDS NATURE

2. The number five is also alluded to in this blessing:⁷²

The word “sound” is repeated five times: “the **sound** of joy and the **sound** of happiness, the **sound** of a bride and the **sound** of a groom, the **sound** of exultation of grooms.” As all the words of our Sages are extremely precise, the number five is evidently related to a wedding as well.

This will be better understood by first prefacing the point that the Torah, too, is related to the number five, for in conjunction with the giving of the Torah “sound” (*koil*) is also mentioned five

70. The *Mitteler Rebbe* explains (*Maamarei Admur HaEmtzaei, Derushei Chasunah*, Vol. II, p. 492), that the term “of old” is also a reference to G-d.

71. See *Likkutei Sichos*, Vol. XXI, p. 397.

72. With regard to that which follows, see *Likkutei Sichos*, Vol. VI, p. 108.

times:⁷³ “And it was on the third day, when it was morning, and there were **sounds** [of thunder] (*koilois*, in the plural, i.e., two sounds) ... and the **sound** of the *shofar* ... and the **sound** of the shofar ... and G-d responded with a “**sound**” (*koil*, i.e., the sound of His voice).”

From the fact that “sound” is mentioned five times both with regard to the Torah as well as with regard to a wedding, our Sages ascertain that there is a connection between Torah and a wedding — “Whoever causes groom and bride to rejoice merits Torah.”⁷⁴

We must understand the significance of the number five:

Kabbalah and *Chassidus* explain that the number five alludes to a level that transcends the world:

The world is composed of four general components — fire, air, water and earth. The world also contains four general types of creatures — inanimate, vegetative, animal and man. Torah, however, relates to the number five, as Torah is loftier than the world.

The number five is therefore also mentioned at a wedding, since a wedding also affects matters that transcend the world — unifying the spiritual soul that is “part of G-d above.”

[Moreover:

Kabbalah explains that within the spiritual realm of worlds there exist four worlds — *Atzilus*, *Beriah*, *Yetzirah* and *Asiyah*, which is to say that existence as a whole numbers four.

Therefore Torah and the Jewish soul, which are higher than the four worlds, relate not to four but to five.]

“WHO GLADDENS THE GROOM WITH THE BRIDE.”

3. The blessing concludes: “who gladdens the groom **with** the bride.” However, the previous blessing states, “who gladdens the groom and bride.” We must understand the reason for this difference:⁷⁵

In the text “who gladdens the groom and bride,” the groom precedes the bride. However in the text “who gladdens the groom **with** the bride” the opposite is the case, for the main joy is in the bride and G-d gladdens the groom with her.

We find this difference in a number of other places as well. For example: The usual expression of our Sages is “the joy of groom and bride,” with the groom preceding the bride. However, in the Prophets we also find contrary expressions. For example: “as a groom rejoices over his bride.”⁷⁶ Here as well, the main aspect of joy is in the bride and the groom rejoices over her. This would indicate that the bride is loftier than the groom. However, when the groom precedes the bride, the suggestion is that the groom is loftier than the bride. Who is loftier than whom?

Presently the groom precedes the bride, but in the Time to Come, in the times of Moshiach, “the female shall encompass the male,”⁷⁷ “A woman of valor is the **crown** of her husband,”⁷⁸ i.e., the woman will be loftier than the man, and the bride will be loftier than the groom.

73. *Shemos*, 16:19.

74. *Berachos*, 6b.

75. With regard to that which follows, see *Maamarei Admur HaEmtzaei, Derushei Chasunah*, Vol. I, p. 24, et al.

76. *Yeshayahu*, 62:5.

77. *Yirmeyahu*, 31:22.

78. *Mishlei* 12:4.